

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

”Melu väsyttää”

Päiväkotien työntekijöiden näkemyksiä laadukkaasta
varhaiskasvatuksesta ja lapsiryhmän koon merkityksestä
laadukkaaseen varhaiskasvatukseen

Outi Niskasaari

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI/TORNIO 2011

Tekijä: Outi Niskasaari

Opinnäytetyön nimi: ”Melu väsyttää” : Päiväkotien työntekijöiden näkemyksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja lapsiryhmän koon merkityksestä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen

Sivuja (+liitteitä) 48 (+8)

Opinnäytetyön kuvaus:

Viimeaikoina julkisuudessa on käyty keskustelua päiväkotien suurista lapsiryhmistä. Opinnäytetyössäni tuon esille päiväkodin työntekijöiden mielipiteitä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja heidän tämänhetkisen lapsiryhmänsä koon sopivuudesta ja vaikutuksesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Lomakehaastattelussani kyselen kolmen oululaisen päiväkodin työntekijöiltä ryhmäkoon merkityksestä seuraaviin laatutekijöihin: päivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti, arjen hoitotilanteet (uloslähtö, ruokailu, nukkumaanmeno), lasten leikkien toimivuus, opetus- ja toimintatuokiot, lapsen yksilöllinen huomiointi, kasvatuskumppanuus ja työssäjaksaminen. Opinnäytetyöni on kyselylomakkeen avulla tehty laadullinen haastattelututkimus.

Teoreettinen ja käsitteellinen esittely:

varhaiskasvatuksen määrittelyä, päivähoitolait ja -asetukset, Tehyn päivähoitoselvitys, päivähoidon laadunarviointimalli

Metodologinen esittely:

laadullinen tutkimus, kysely kolmen oululaisen päiväkodin työntekijöille

Keskeiset tutkimustulokset:

Kyselyyn vastanneet päiväkotien työntekijät kokevat lapsiryhmäkoot päiväkodeissa selkeästi liian suuriksi ja suuret lapsiryhmäkoot heikentävät kyselyyn vastanneiden mielestä selkeästi hyvän laadun toteutumista sen eri muodoissa päiväkodeissa.

Johtopäätökset:

Ristiriita lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien määrittelemän hyvän laadun ja sen käytännössä toteutumisen välillä päiväkodeissa. Lasten päivähoitoon resursseja lisäämällä saataisiin ryhmäkokoja pienennettyä ja tätä kautta varhaiskasvatusta päiväkodeissa selkeästi laadukkaammaksi.

Asiasanat: varhaiskasvatus, päivähoito, ryhmä koko, päivähoidon laatu

ABSTRACT

Author: Outi Niskasaari

Title: The day care workers' views of high-quality early childhood education and the importance of the size of the groups of quality early childhood education

Pages
(+appendixes) 49 (+8)

Thesis description:

Lately there has been public discussion of child day-care centers' large groups. In my thesis I bring forth the day care center employees' opinions about the quality early childhood education and suitability the size of the group of children. From interview I ask about the three Oulu-based day care centers' workers the importance of the group size of the following quality factors: day course of the leisurely and easy, everyday care situations (children's dressing, eating, nap), a children's play functionality, teaching and activity hours, the child individual attention, a professional partnership with parents, and coping at work. My thesis is a questionnaire of qualitative interview.

Theoretical summary:

the definition of early childhood education, day care laws and regulations, The day-care report, day-care's quality assessment model

Methodological summary:

qualitative research, survey to the three Oulu-based day-care centers employees

Main results

Day care center workers find the child day care group sizes clearly too high. Large groups of children in day care centers undermine the realization of good quality.

Conclusions

There is a conflict between how day-care workers see the good quality and how the good quality is realizing. In the day care centers should reduce the group sizes.

Key words

early childhood education, child care, group size, quality of day care

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACTT

1. JOHDANTO	5
2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	7
2.1. Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset	7
2.2. Tutkimusjoukko ja tutkimusaineisto	10
2.3. Opinnäytetyön tutkimuksen analyysistä.....	10
3. VARHAISKASVATUKSESTA.....	12
3.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä.....	12
3.2 Päivähoidon keskeisimmät lait ja asetukset	13
3.3. Tehyn päivähoitoselvitys kasvatushenkilöstön määrästä suhteessa lasten määrään päiväkodeissa	14
4. VARHAISKASVATUKSEN LAADUSTA.....	16
4.1 Opinnäytetyön kyselyyn (liite 1) vastanneet.....	16
4.2 Päivähoidon laadunarviointimalli	16
4.3 Puitetekijät.....	18
4.3.1 Ryhmän koostumuksen merkitys osana päivähoidon laatua	18
4.3.2 Päivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti	24
4.4 Välillisesti ohjaavat tekijät	25
4.4.1 Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö.....	25
4.4.2 Henkilökunnan työssäjaksaminen suhteessa lapsiryhmän kokoon	28
4.5 Prosessitekijät.....	29
4.5.1 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus hoitotilanteisiin.....	29
4.5.2 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus lasten leikkeihin.....	35
4.5.3 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus lapsen yksilölliseen huomiointiin...	38
4.6 Vaikuttavuustekijät (opetus- ja toimintatuokioiden sujuvuus suhteessa ryhmän kokoon).....	41
5. POHDINTAOSIO	45
LÄHDELUETTELO.....	47
LIITTEET	49
1. Kyselylomake.....	49

1. JOHDANTO

Päivähoitojärjestelmä on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan peruspilari, mikä on mahdollistanut vanhempien työssäkäynnin ja laadukkaan varhaiskasvatuksen. Päivähoidon toimintaa ja laatua varmistetaan lainsäädännöllisillä määräyksillä. Koulutettu ammattihenkilöstö antaa edelleen hyvän arvosanan päivähoidon kasvatuksellisten tavoitteiden toteutumisesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä päiväkodeissa. Sen sijaan Tehyn päivähoitoselvityksen 2006 mukaan koulutetusta ammattihenkilöstöstä vain 40 % on sitä mieltä, että perushoitotilanteiden kiireettömyys työssä ja lasten erityistarpeiden huomioon ottaminen onnistuu hyvin tai melko hyvin. Tämä herättää kysymyksen millä tavoin aikuisten kiire päiväkodeissa vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun sekä lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Honkalampi & Koskinen & Leppälampi 2006, 3, 27.)

Päivähoitolaissa määritellään hoito- ja kasvatushenkilöstön ja kokopäivähoidossa olevien lasten määrällinen suhdeluku. Alle kolmivuotiaiden ryhmissä on oltava yksi ammattihenkilö neljää lasta kohden ja 3-6 -vuotiaiden ryhmissä yksi ammattihenkilö seitsemää lasta kohden. Nykyinen asetus ei varsinaisesti aseta päiväkotien lapsiryhmien enimmäiskoolle ylärajaa. (Päivähoitoasetus 1992/806.)

Päiväkotien lapsiryhmien suuret koot ovat herättäneet viimeaikoina keskustelua julkisuudessa. Psykologian professori Liisa Keltikangas-Järvinen tuo Ylen haastattelussa 25.2.2009 esille huoltaan suurista lapsiryhmistä päiväkodeissa. Hän tuo esille, että levottomuus, meluisuus ja liialliset sosiaaliset suhteet nostavat lapsen stressiherkkyyden liian korkeaksi, mikä näkyy hänessä aikuisenakin. Keltikangas-Järvinen mukaan suurin yksittäinen pulma on pienten, alle 3-vuotiaiden lasten päiväkotiryhmien suuri koko. Lapsen aivojen kehitystason vuoksi lapsi ei yksinkertaisesti pysty hallitsemaan kaikkia eteen tulevia asioita. Ja vaikutus ulottuu kaikkeen: älylliseen, kielelliseen, kognitiiviseen kehitykseen, muistiin, minäkuvaan, sosiaalisiin taitoihin, Keltikangas-Järvinen listaa. (Keltikangas-Järvinen 2009.)

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry on julkaissut keväällä 2008 päivähoidon ja varhaiskasvatuspalveluiden linjaukset. Talentian linjauksen mukaan lapsiryhmässä saisi olla enintään 18 lasta, mukaan lukien osapäiväiset lapset, kun lapset

ovat yli 3-vuotiaita. Alle kolmivuotiaiden ryhmän enimmäiskoko olisi 12 lasta. Linjaus tuo esille, kuinka suuressa ryhmässä jo luonnollinen metelitaso usein ylittää monen kestokyvyn. Uudessa hallitusohjelmassa 17.6.2011 on kirjaus uuden varhaiskasvatuslain säätämisestä. Tuoko tämän opinnäytetyö vahvistusta sille, että uudessa laissa tulisi säätää maksimikoko ryhmille päiväkodeissa? (Talentia, Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 17.6.2011.)

Sanomalehti Kaleva julkaisi keväällä 2010 artikkelin: ”Päiväkodeissa paikoin ylisuuria ryhmiä”. Tämä kirjoitus sai Oulussa aikaan päivähoitokeskustelua, joissa kirjoituksissa sekä lasten vanhemmat että päiväkodin työntekijät tuovat huoltaan esille suurista lapsiryhmistä päiväkodeissa. ”Kun ryhmät ylittävät koko ajan maksimikoon, aikuiset ehtivät tehdä lasten eteen vain kaikkein pakollisimmat hoitotoimet.” (Kaleva 12.2.2010.)

Edellä kuvaamani julkisuudessa käyty keskustelu ja oma kokemukseni työstä ja työharjoittelusta päiväkodeissa sai mielenkiintoni heräämään tutkimaan opinnäytetyössäni ryhmäkoon merkitystä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen päiväkodin työntekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyöni tutkimusaineiston keräsin päiväkotien työntekijöiltä lomakehaastattelulla. Kyselyssä selvitin kolmen Oulun kaupungin ylläpitämien päiväkotien työntekijöiden näkemyksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, lapsiryhmäkoon sopivuudesta ja ryhmäkoon merkityksestä seuraaviin laatutekijöihin: päivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti, arjen hoitotilanteet, lasten leikkien toimivuus, opetus- ja toimintatuokiot, lapsen yksilöllinen huomiointi, kasvatuskumppanuus, työssä jaksaminen. Opinnäytetyöni on laadullinen kyselytutkimus.

2. OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

2.1. Opinnäytetyön tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda esille päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta ja heidän tämänhetkisen lapsiryhmänsä koon sopivuudesta ja merkityksestä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Opinnäytetyö on osaltaan hyödyntämässä tutkimusjoukkoon kuuluvia varhaiskasvatuksen laadun arvioinnissa ja laadun kehittämisessä. Tutkimuskysymyksinä ovat:

- Miten päiväkodin työntekijät määrittelevät laadukasta varhaiskasvatusta?
- Millaiseksi päiväkodin työntekijät määrittelevät heidän tämänhetkisen lapsiryhmänsä koon laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta?
- Millä tavoin päiväkodin työntekijöiden mielestä heidän tämänhetkinen lapsiryhmänsä koko vaikuttaa seuraavien laatu-tekijöiden toteutumiseen: päiväkotipäivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti, arjen hoitotilanteet (uloslähtö, ruokailu, nukkumaanmeno), lasten leikkien toimivuus, opetus- ja toimintatuokiot, lapsen yksilöllinen huomiointi, kasvatuskumppanuus ja työssä jaksaminen?

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on paremminkin pyrkimyksenä löytää tai todentaa tosiasioita kuin tuoda esille jo olemassa olevia (totuus)väittämiä (Hirsijärvi, Remes, Sajavaara 2007 157). Tämän seikka todentuu opinnäytetyössäni. Johdannossa mainitsemani julkisuudessa käyty keskustelu kritisoi päiväkodin ryhmäkokoja; esimerkiksi sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia, psykologian professori Keltikangas-Järvinen ja sanomalehti Kalevan keskustelupalsta tuovat esille huolta suurien lapsiryhmäkokojen vaikutuksesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Mikä on päivähoidon tilanne tältä osin Oulussa? Ovatko päivähoidon työntekijät samaa mieltä julkisuudessa käydyn kriittisen keskustelun kanssa? Mielestäni koulutetut päivähoidon työntekijät ovat avainasemassa arvioitaessa päivähoidon laatua mahdollisimman totuudenmukaisesti, koska heidän varhaiskasvatustyötä juuri käytännössä tekevät.

Taulukossa 1 on koottu tiivistetysti teoriapohja ja käsitteet joiden pohjalta opinnäytetyöni tutkimuskysymykset jäsentyvät. Opinnäytetyöni tutkimustuloksia peilaan taulukossa esitettyyn tiivistettyyn teoriapohjaan.

Taulukko 1. Opinnäytetyössä käytettyjä käsitteitä

Julkaisun bibliografiset tiedot	Käsite	Käsitteen määrittelyä
Honkalampi & Koskinen & Leppälampi 2006. Silmät selässäkin. Tehyn päivähoitoselvitys	Tehyn päivähoitoselvitys	Tehyn selvityksen mukaan alle 3-vuotiaiden ryhmistä vain 38 %:ssa oli vähintään asetuksen mukaisen määrän ammattihenkilöitä. Tarkasteltaessa tilannetta päivittäin keskimäärin suhdeluku kyllä toteutui 73 %:ssa ryhmiä, mutta kun tarkasteltiin, miten paljon lapsia oli enimmillään yhtä aikaa, suhdeluku toteutui vain noin 36 %:ssa ryhmiä
Honkalampi & Koskinen & Leppälampi 2006. Silmät selässäkin. Tehyn päivähoitoselvitys; Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002.	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatus on lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. . Tässä varhaiskasvatus nähdään julkisena palveluna. Niinpä varhaiskasvatuksen määrittely ei koske kotikasvatusta. Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta.
Hujala & Lindberg & Nivala & Parrila & Tauriainen & Vartiainen 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa.	Varhaiskasvatuksen laatutekijät	Varhaiskasvatuksen laatutekijöiden rakentaminen perustuu 1990-luvun taitteessa alkaneeseen tutkimustyöhön. Tällöin erityisesti USA:ssa laadun tutkiminen oli vireää. Varhaiskasvatukseen luotiin laadunarviointimalli, joka pohjautuu kansainvälisten laatututkimusten analyysiin.
Internetlähde: Kaleva 12.2.2010, Päiväkodeissa paikoin ylisuuria ryhmiä, lukijan kommentti 6.9.2010, (Kaleva 12.2.2010)	Suuret päiväkotiryhmät Oulussa	Päiväkodin työntekijät tuovat huoltaan esille suurista lapsiryhmistä

Internetlähde: Neuvottelutulos hallitusohjelmasta (Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 17.6.2011)	Uusi varhaiskasvatuslaki	Tulisiko varhaiskasvatuslaissa säättää maksimikoko ryhmille päiväkodeissa?
Internetlähde: Talentian linjaukset sosiaalihuollon henkilöstön mitoitukselta (Talentia, luettu 20.9.2011)	Talentian linjaukset sosiaalihuollon henkilöstön mitoitukselta	Talentian linjauksen mukaan lapsiryhmässä saisi olla enintään 18 lasta, mukaan lukien osapäiväiset lapset, kun lapset ovat yli 3-vuotiaita. Alle kolmivuotiaiden ryhmän enimmäiskoko on 12 lasta. Linjaus tuo esille, kuinka suurella ryhmässä jo luonnollinen metelitaso usein ylittää monen kestokyvyn.
Internet lähde: Yle, Keltinkangas-Järvinen lasten päivähoitosta, (Keltinkangas-Järvinen 2009)	Suuri lapsiryhmäkoko päiväkodeissa	Levottomuus, meluisuus ja liialliset sosiaaliset suhteet nostavat lapsen stressiherkkyyden liian korkeaksi, mikä näkyy hänessä aikuisenakin.
Laki lasten päivähoitosta (36/1973)	Laki lasten päivähoitosta (36/1973)	Päivähoitolain mukaan lapsen huoltajilla on oikeus päättää järjestetäänkö lapselle päivähoitoa osa-aikaisesti vai kokopäivähoitona. Kunnan päättövaltaan kuuluu puolestaan se, miten päivähoitoa kunnassa järjestetään. Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä.
Päivähoitoasetus (806/1992).	Päivähoitoasetus (806/1992).	Päivähoidossa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi kelpoisuusehdot täyttävä henkilö seitsemää kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa olla vähintään yksi henkilö, jolla on asetuksen mukainen kelpoisuus. Nykyinen asetus lasten päivähoitosta ei asetta päiväkotien lapsiryhmien enimmäiskoolle ylärajaa.

Keskeisenä teoriapohjana päivähoidon laadunarviointiin liittyen tuon esille Hujalan (taulukko 1) osoittaman laadunarviointimallin. Tehyn päivähoitoselvitys (taulukko 1) tuo esille tutkimuksen päivähoidon henkilöstön määrästä suomessa. Päiväkotien henkilöstön määrä on yhteydessä päivähoidon laadun toteutumiseen. Sanomalehti Kaleva 12.2.2010, Talentia 20.9.2011 ja Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 17.6.2011 (taulukko 1) tuovat esille ajankohtaista keskustelua lapsiryhmien suuresta koosta. Keltikangas-Järvinen 2009 (taulukko 1) viittaa tutkimukseen, jonka mukaan suurissa päiväkotiryhmissä levottomuus, meluisuus ja liialliset sosiaaliset suhteet nostavat lapsen stressiherkkyyden liian korkeaksi, mikä näkyy hänessä aikuisenakin. Laki lasten päivähoidosta (36/1973) (taulukko 1) osoittaa, että päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoitoasetus (806/1992) (taulukko 1) osoittaa, ettei nykyinen asetus lasten päivähoidosta aseta päiväkotien lapsiryhmien enimmäiskoolle ylärajaa.

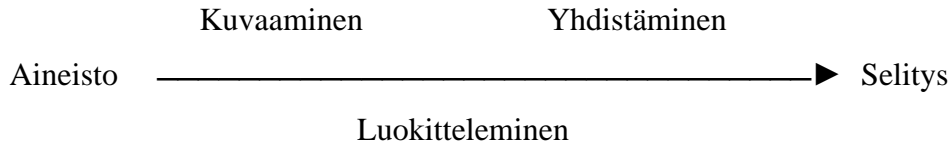
2.2. Tutkimusjoukko ja tutkimusaineisto

Niin määrällisessä kuin laadullisessa tutkimuksessa tutkija voi olla etäällä tutkittavasta tai lähellä heitä. Kvalitatiivinen tutkimus ei siis välttämättä merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin, vaikka usein niin esitetään. (Hirsijärvi ym. 2007, 189.) Opinnäytetyöni tutkimusjoukkoon kuului 25 kolmen eri päiväkodin työntekijää, joille tein kyselyn lomakkeen avulla (Liite 1). Päiväkodit olin valinnut Oulusta satunnaisesti. Lähtökohta oli ettei kyseisten päiväkotien toiminta ollut minulle entuudestaan tuttua niin, että olisin tuntenut niiden henkilökuntaa, jolloin vastaajat rohkaistuisivat vastaamaan objektiivisesti kyselyyn henkilöstösuhteiden vaikuttamatta vastauksiin. Kyselyyn vastaamiseen oli aikaa viikko. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille. Kyselyn suoritin puolistrukturoidulla lomakkeella (Liite 1), eli lomakkeessa on avoimia kysymyksiä, jotka mielestäni antavat hyvin tilaa tutkittavan äänelle. Lisäksi lomakkeessa on kysymyksiä, joihin on annettu valmiita vastausvaihtoehtoja. Kyselyyn vastasi 13 päiväkodin työntekijää, mikä on mielestäni riittävä määrä tutkittavien ”äänen” esilletuloon.

2.3. Opinnäytetyön tutkimuksen analyysistä

Laadullisessa tutkimuksessa usein analyysi koetaan vaikeaksi. Tiukkoja sääntöjä analyysiin tekoon ei ole olemassa. Laadullista aineistoa on mahdollista käsitellä

tilastollisten tekniikoiden avulla, mutta tavallisimmat analyysimenetelmät ovat teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely, diskurssianalyysi ja keskusteluanalyysi. Kuviosta 1 selkenee, että analyysi voidaan nähdä vaiheittain etenevänä:

Kuvio 1. Laadullisen aineiston tavallisimmat analyysimenetelmät

Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisenä piirteenä on paljastaa odottamattomia seikkoja. Sen vuoksi lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu. Tämä on lähtökohtana opinnäytetyössäni. Opinnäytetyö ei ole valmis vielä silloin, kun tulokset on analysoitu. Tuloksia ei pitäisi jättää lukijan eteen taulukkoina ja korrelaatioina, vaan niitä olisi selitettävä ja tulkittava. Tulkinnalla tarkoitetaan sitä, että opinnäytetyön tekijä pohtii analyysin tuloksia ja tekee niistä johtopäätöksiä. Tämä on tavoitteena opinnäytetyössäni. (Hirsijärvi ym. 2007, 160, 219, 224.)

3. VARHAISKASVATUKSESTA

3.1 Varhaiskasvatuksen määrittelyä

Opinnäytetyöni tutkimusaineiston keräsi varhaiskasvatuksen parissa päiväkodeissa työskenteleviltä lastentarhanopettajilta ja lastenhoitajilta. Varhaiskasvatus on lapsen eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lapsen tervettä kasvua, kehitystä ja oppimista. Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu ja yhteiskunnan tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Opinnäytetyössä varhaiskasvatus nähdään julkisena palveluna. Niinpä opinnäytetyöni varhaiskasvatuksen määrittely ei koske kotikasvatusta. Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 8; Hujala & Parrila & Lindberg & Nivala & Tauriainen & Vartiainen 1999, 5.)

Keskeisin varhaiskasvatusta toteuttava taho on lasten päivähoito. Päivähoidon määrittely perustuu lasten päivähoidosta annettuun lakiin (36/1973). Lain mukaan lasten päivähoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Terveysten- ja hyvinvoinninlaitoksen selvityksen mukaan kunnan järjestämässä päivähoidossa on vuonna 2010 arviolta noin 205000 lasta. (Säkinen 2010, 3.)

Helsingin yliopiston psykologian professorin Liisa Keltikangas-Järvisen mukaan (Helsingin Sanomat 28.2.2009) Päiväkotien isot ryhmäkoot aiheuttavat pienille lapsille aggressioita, levottomuutta ja keskittymiskyvyttömyyttä, joista kärsitään vielä kouluiässäkin. Keltikangas-Järvisen mukaan tutkimustulokset tästä ovat selviä ja vankkoja:

"Suurissa päiväkotiryhmissä on liian paljon touhua, melua, kontakteja ja virikkeitä. Monet tutkimukset osoittavat, että alle kolmivuotiaiden lasten stressitaso voi jo iltapäivällä olla niin korkea, että puhutaan selkeästi sairastumisriskistä."

Opinnäytetyöni tuo esille päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä heidän tämänhetkisen lapsiryhmänsä kokojen sopivuudesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kannalta (Keltikangas-Järvinen 2009.)

3.2 Päivähoidon keskeisimmät lait ja asetukset

Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan perustana ovat viralliset, varhaiskasvatusta sitovat kansalliset- ja kansainväliset asiakirjat. Niiden pohjalta rakentuvat laatuvaatimukset varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Suomessa keskeisimpiä asiakirjoja laatuvaatimusten taustalla ovat päivähoitolaki- ja asetus sekä sosiaalihuoltolaki- ja asetus. Suomi on ratifioinut myös lastenoikeuksien sopimuksen ja sitoutunut näin turvaamaan siinä esitettyjen asioiden toteutumisen suomalaisen lapsen arjessa. Lainsäädännön kautta rakentuvat keskeiset päivähoidon laatuvaatimukset. Oman opinnäytetyöni lähtökohtana ei ole lähteä analysoimaan päivähoitoon liittyviä eri lakipykälää, mutta se tuo osaltaan esille päiväkodin työntekijöiden subjektiivisia näkemyksiä siitä, millä tavoin laatu toteutuu varhaiskasvatuksessa päivähoitolakien- ja asetusten mukaisesti.

Lakiin lasten päivähoidosta (36/1973) sisältyvät säännökset muun muassa päivähoidon toimintamuodoista (päiväkotihoito, perhepäivähoito, leikkitoiminta, päivähoitotoiminta), sekä säännökset päivähoidon järjestämisestä subjektiivisena oikeutena, kun kysymys on alle kouluikäisestä lapsesta. Päivähoitolain mukaan lapsen huoltajilla on oikeus päättää järjestetäänkö lapselle päivähoitoa osa-aikaisesti vai kokopäivähoitona. Kunnan päätösvaltaan kuuluu puolestaan se, miten päivähoitoa kunnassa järjestetään. Päivähoitolaissa on säädetty myös päivähoidon tavoitteista: Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä.

Omassa opinnäytetyössäni tuon esille tämän lain puitteissa päiväkodin työntekijöiden mielipiteen kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön haastattelututkimuksen avulla. Antavatko suuret lapsiryhmät työntekijöiden mielestä riittävästi tilaa vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön? Mikä on työntekijöiden näkemys lapsen persoonallisuuden tasapainoisesta kehityksestä suurissa ryhmissä, eli millä tavoin lapsen yksilöllinen huomiointi, leikkien sujuminen ja päivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti toteutuvat päiväkodin työntekijöiden mukaan? Päivähoitolain mukaan päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoidon tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä,

eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Edistäessään lapsen kehitystä päivähoidon tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973.)

Päivähoitoasetuksen (806/1992) 6 §:n 1 momentin mukaan päivähoidossa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi, asetuksella erikseen säädettävät kelpoisuusehdot täyttävä henkilö seitsemää kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden, jotka ovat kokopäivähoidossa. Neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden tulee päiväkodissa olla vähintään yksi henkilö, jolla on asetuksen mukainen kelpoisuus. Nykyinen asetus lasten päivähoidosta ei aseta päiväkotien lapsiryhmien enimmäiskoolle ylärajaa. Vuonna 1993 alusta voimaan tullessa asetuksen muutoksessa luovuttiin yhdessä hoidettavien lasten ryhmäkoon suuruuden määrittelystä ja siirryttiin lasten ja hoitohenkilöstön suhdeluvun määrittämiseen. (Päivähoitoasetus 806/1992.)

3.3. Tehyn päivähoitoselvitys kasvatushenkilöstön määrästä suhteessa lasten määrään päiväkodeissa

Omassa opinnäytetyössäni en keskity päivähoidon henkilökunnan määrään, vaan ryhmäkoon suuruuteen ja työntekijöiden näkemyksiin ryhmäkoon merkityksestä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Kuitenkin tuon esille Tehyn päivähoitoselvityksen (taulukko 1) vuodelta 2006 koskien kasvatushenkilöstön määrää suhteessa lasten määrään päiväkodeissa, koska ryhmän toimivuuteen vaikuttaa osaltaan myös kasvatushenkilöstön määrä.

Tehyn päivähoitoselvityksessä 2006 vastaajaa pyydettiin arvioimaan, miten hänen omassa lapsiryhmässään päivähoitolain ja päivähoidon kasvatukselliset ja hoidolliset tavoitteet toteutuvat. Kasvatus- ja hoitotavoitteista parhaiten kyselyn mukaan toteutuivat lasten leikki (86 % sitä mieltä, että toteutuu hyvin tai melko hyvin), lasten tapa- ja siisteyskasvatus (82 %), yhteistoiminta vanhempien kanssa (80 %) ja lasten turvallisuus (76 %). Huonoimmin kasvatus- ja hoitotavoitteista toteutuivat retkien ja vierailujen teko (45 %), työn suunnittelu ja kehittäminen (42 %), perushoitotilanteiden kiireettömyys (40 %) ja lasten erityistarpeiden huomioon ottaminen. (Honkalampi & Koskinen & Leppälampi 2006, 27.)

Edellä mainitun selvityksen mukaan päivähoidon suhdelukuasetuksen edellytykset toteutuvat huonosti, kun asiaa tarkastellaan ryhmätasolla. Päiväkotien lapsiryhmät ovat usein liian suuret eikä koulutettua ammattihenkilöstöä ole tarpeeksi lapsimäärään nähden. Tehyn selvityksen mukaan alle 3-vuotiaiden ryhmistä vain 38 %:ssa oli vähintään asetuksen mukainen määrä ammattihenkilöitä. Tarkasteltaessa tilannetta päivittäin keskimäärin suhdeluku kyllä toteutui 73 %:ssa ryhmiä, mutta kun tarkasteltiin, miten paljon lapsia oli enimmillään yhtä aikaa, suhdeluku toteutui vain noin 36 %:ssa ryhmiä. 3–6 -vuotiaiden ryhmissä ammattihenkilöiden suhde lapsiryhmän kokoon oli asetuksen mukainen 51 %:ssa. Päivittäisessä tarkastelussa keskimäärin suhdeluku toteutui 90 %:ssa ryhmiä, mutta kun katsottiin paljonko lapsia oli enimmillään yhtä aikaa suhdeluku toteutui vain 55 %:ssa ryhmiä.

Yleisin syy lasten ja henkilöstön välisen suhdeluvun ylitykseen oli tutkimuksen mukaan se, että sijaista ei oteta sairastuneen, vuosilomalle, työ- tai virkavapaalle jääneen työntekijän tilalle. Seuraavaksi yleisin suhdeluvun ylityksen syy ovat olleet tilanteet, joissa työparina oleva lastentarhaopettaja poistuu lapsiryhmästä ja ryhtyy tekemään ns. suunnittelu-aikaa. Käytäntö, jossa esimerkiksi kokopäiväpaikalle sijoitetun, mutta paljon poissaolevan lapsen paikalle lapsiryhmään otetaan lisälapsi (ns. ylipaikka) johtaa miltei joka neljännen vastaajan (23 %) mielestä ylisuuriin ryhmiin.

Vastaajista 75 % (n = 407) on sitä mieltä, että lailla tai asetuksella pitäisi säätää, kuinka paljon lapsia voi olla lapsiryhmässä. Vain 8 %:n mielestä nykyinen asetus, joka mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen lapsiluvusta, on riittävä keino säätää lapsiryhmän kokoa. (Honkalampi ym. 2006, 23–25.)

4. VARHAISKASVATUKSEN LAADUSTA

4.1 Opinnäytetyön kyselyyn (liite 1) vastanneet

Opinnäytetyöni kyselyyn (liite 1) vastasi seitsemän lastentarhanopettajaa ja kuusi lastenhoitajaa eli yhteensä 13 päiväkodin työntekijää. Kahdella vastaajista oli työkokemusta päiväkodissa 1-5 vuotta. Kolmella vastaajista oli työkokemusta päiväkodissa 6-11 vuotta ja kahdeksalla vastaajalla oli työkokemusta päiväkodissa 20–30 vuotta. Lapsiryhmäkoot ja lasten ikä ryhmissä olivat kyselyyn vastanneilla seuraavanlaiset:

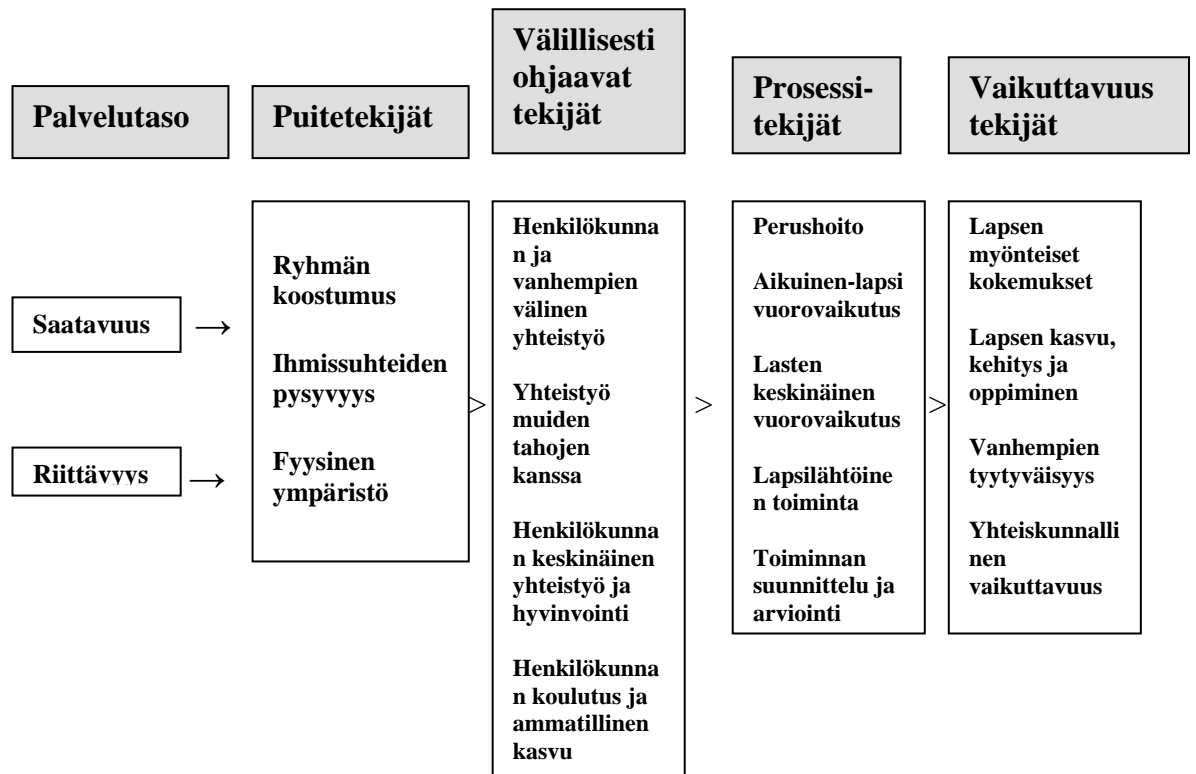
- 0-2 - vuotiaiden ryhmä, jossa on 13 lasta
- 1-2 -vuotiaiden ryhmä, jossa on 17 lasta
- 1-3-vuotiaiden ryhmä, jossa on 23 lasta
- 1-4-vuotiaiden ryhmä, joissa on 23 lasta
- 1-5-vuotiaiden ryhmä, jossa on 21 lasta
- kaksi 2-5-vuotiaiden ryhmää, joissa on 21 lasta
- kolme 3-5-vuotiaiden ryhmää, joissa on 24 lasta
- kaksi 4-5-vuotiaiden ryhmää, joissa on 25 lasta
- 5-6-vuotiaiden ryhmä, jossa on 24 lasta

4.2 Päivähoidon laadunarviointimalli

Varhaiskasvatuksen laatutekijöiden rakentaminen perustuu 1990-luvun taitteessa alkaneeseen tutkimustyöhön; Hujala (1995) tuo esille tuolloisen vireän laatututkimuksen USA:sta viittaamalla Phillipsin (1987) ja Scarrin (1990) tutkimuskohteihin. Hujala-Huttunen (1995) osoittaa laatututkimuksien pohjalta, että päivähoidon laatua tarkasteltaessa voidaan erottaa neljä, näkökulmiltaan erilaista laatutekijää:

- Päivähoidon laatua säätelevät *puitetekijät*, jotka ovat reunaehtoja laadukkaan päivähoidon toteuttamisessa
- Toiminnallisesti laatua säätelevät *välilliset tekijät*
- *Kasvatusprosessiin* liittyvät tekijät
- Tuotoksen taso ts. *vaikutukselliset* tekijät

(Hujala ym. 1999, 77; Hujala-Huttunen & Estola (toim.) 1995, 69.)

Kuvio 1. Päivähoidon laadunarviointimalli (Hujala ym.1999, 78.)

Päivähoidon laadunarviointimallin pohjalta, omassa opinnäytetyössäni, keskityin *puitetekijöiden* kohdalta tutkimaan päiväkodin työntekijöiden mielipiteitä tämänhetkisen lapsiryhmänsä koostumuksesta osana varhaiskasvatuksen laatua ja päiväkotipäivän sujumisesta kiireettömästi ja rauhallisesti (kyselylomakkeen kysymykset 2-6; liite 1). *Välillisesti ohjaavien tekijöiden* kohdalta tutkin päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä heidän tämänhetkisen lapsiryhmän koon vaikutuksesta henkilökunnan ja vanhempien väliseen yhteistyöhön ja henkilökunnan hyvinvointiin sekä työssäjaksamiseen (kyselylomakkeen kysymykset 13 ja 14; liite 1). *Prosessitekijöiden osalta* tuon opinnäytetyössä esille työntekijöiden mielipiteitä heidän tämänhetkisen lapsiryhmän koon vaikutuksesta perushoittoon (kyselylomakkeen kysymykset 7-9; liite 1), aikuinen-lapsi vuorovaikutukseen (kyselylomakkeen kysymys 12; liite 1), lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen (kyselylomakkeen kysymys 10; liite 1) ja lapsilähtöiseen toimintaan (kyselylomakkeen kysymys 12; liite 1). *Vaikuttavuustekijöiden* kohdalta tuon esille päiväkodin työntekijöiden näkemyksiä heidän tämänhetkisen ryhmäkoon vaikutuksesta lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen (Kyselylomakkeen kysymys 11; liite 1).

4.3 Puitetekijät

4.3.1 Ryhmän koostumuksen merkitys osana päivähoiton laatua

Opinnäytetyössäni tutkin päiväkotien työntekijöiden näkökulmasta ryhmäkoon merkitystä varhaiskasvatuksen laatuun. Yhdysvaltalaisen NICHD tutkijaryhmän tutkimuksessa, jossa selvitettiin varhaiskasvatuksen laatua, todettiin *ryhmäkoon* ja aikuisten ja lasten määrän välisen *suhdeluvun* sekä aikuisen kasvatusnäkemys-
olevan merkittäviä hoidon laatuun vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksessa todettiin näiden tekijöiden merkityksen hyvän laadun kannalta olevan jopa voimakkaampia kuin esimerkiksi kasvattajan ammatillisen koulutuksen tai työkokemuksen merkitys. (NICHD Early Child Care Research Network 1996, 269-306.)

Opinnäytetyöni kyselylomakkeen (liite 1) kohtien 2 ja 3 vastaukset tuovat esille päiväkodin työntekijöiden näkemyksen päiväkotien varhaiskasvatuksen laatutekijöistä. Näistä vastauksista ilmenee, että myös päiväkodin työntekijät pitävät riittävän pientä lapsiryhmää keskeisenä hyvän laadun määrittäjänä päiväkodeissa. Hyvän laadun lähtökohtina päiväkodeissa, *riittävän pienen lapsiryhmäkoon lisäksi, kyselyyn vastanneet päiväkodin työntekijät näkivät kiireettömyyden ja rauhallisuuden päivän kulussa, lapsen yksilöllisen huomioimisen, monipuoliset virikkeet ja aikuisen ajan lapselle* (vastaukset kyselylomakkeen liite 1 kohtiin 2 ja 3):

” Lapsia ei ole liikaa, ryhmäkoko on sopiva. Silloin melutaso pysyy siedettävänä ja tilanteet rauhallisempina. lapsille pystyy antamaan yksilöllisemmin aikaa ja pystyy järjestämään paremmin ohjattua toimintaa. Hoitajia on tarpeeksi ryhmäkokoon nähden jolloin lapsia pystyy jakamaan helpommin pienryhmiin.”

*”-porrastettu ulkoilu aamupäivällä
-porrastettu ulos- ja sisääntulo
-suht alhainen melutaso
-sopiva lapsiluku, jotta koen huomioineeni lapset yksilöinä
-kiireettömyyden tuntu”*

*”Yhteistyö vanhempien, työkavereiden ja pomon kanssa sujuu.
Osaamme organisoida + joustaa hyvin.
Pidämme yht säännöistä kiinni. + lapset jaetaan pienryhmiin. Työrauha
aika hyvin eikä liikaa melua”.*

”Kaikki henkilökunnasta paikalla, osa lapsista pois”

*”-hyvä yhteistyö henkilökunnan kanssa
-jokaisen lapsen kanssa ehtii kohdata ja antaa huomiota”*

”Rauhallista, mutta toiminnallista puuhaa! Ei melua liiaksi, Pvä on sujunut hyvin kun ilo näkyy lapsista. Iloa!”

”Lapsi saa monipuolista ja virikkeellistä hoitoa ja huolenpitoa päiväkodissa. Häntä pystytään/ehditään hoitamaan yksilöllisesti ja ottamaan hänet huomioon joka toiminnassa kiireettä.

”Jokaiselle lapselle pitäisi taata turvallinen kasvatusilmapiiri, tarpeeksi virikkeitä sekä aikuisen aikaa jokaiselle päivittäin! (jokainen lapsi pitäisi voida huomioida yksilönä)”

*”- sopivasti suunniteltua ja vapaata leikkiä
- monipuolista suunniteltua toimintaa
- välillä lapset saavat vaikuttaa toiminnan suunnitteluun
- asenne pysähtyä lapsen asian kohdalla
- pienryhmätyöskentely*

”Mahdollisuus antaa lapselle elämyksiä, oivalluksia. Oppimista kokeilemalla ja havainnoimalla riittävän pienissä ryhmissä, jotta jokainen lapsi saisi ilmaista oman mielipiteensä ja ajatuksensa.”

”Hyvin suunniteltua ja toteutettua, yhteistyössä perheiden kanssa”

”Lapsilähtöistä, virikkeellistä,”

”Tarpeeksi pienet ryhmät = aikaa lapsille, toteutuu paremmin yksilön huomioiminen, ohjaaminen, hoiva ja kasvatus.”

*- lasten erilaisuuden hyväksyminen
- positiivinen ja lämmin suhtautuminen lapseen
- sensitiivinen tunnelmasto → erityisesti aikuisen lämpö
- lapsille tuotettu toiminta on tarkoituksenmukaista ja ottaa huomioon lapsen iän, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet”*

”Ammattitaitoinen henkilökunta, iänmukainen toiminta, riittävä määrä henkilökuntaa eikä aina minimimäärä, hyvin suunniteltu toiminta (tiimin yhdessä miettimä), laatua on myös aika – ettei aina olisi kiire, että voisi keskittyä lapseen ja leikkien + leikkipaikkojen keskittämiseen raporttien yms. paperitöiden kirjoittamisen sijaan.”

Kyselylomakkeen (liite 1) kysymyksen 4 vastaukset tuovat esille millaiseksi päiväkotien työntekijät kokevat heidän nykyisen lapsiryhmänsä koon työssään. Kysymykseen numero 4 (liite 1) ”Millainen on nykyinen lapsiryhmäsi koko mielestäsi?” (ympyröi mielestäsi sopivin vaihtoehto)” vastattiin seuraavalla tavalla:

Taulukko 2. Päiväkotien henkilöstön näkemykset lapsiryhmäkoosta

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. enemmänkin lapsia voisi olla	0 % (0 kpl)	13 kpl
2. sopivan kokoinen	0 % (0 kpl)	
3. jonkin verran liian suuri	15 %, (2 kpl)	
4. liian suuri	85 % (11 kpl)	

Kyselyn vastauksista (taulukko 2) selkenee, että 85 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että hänen nykyinen lapsiryhmänsä koko on liian suuri. 15 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että hänen lapsiryhmäkokonsa on jonkin verran liian suuri ja 0 prosenttia eli ei kukaan vastaajista ole sitä mieltä, että lapsiryhmäkoko on sopiva. Ne 100 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 4 (liite 1) lapsiryhmänsä koon olevan liian suuri tai jonkin verran liian suuri päiväkodeissa, perustelivat vastaustaan tuomalla esille liian suuren ryhmäkoonsa vaikutuksia: *päiväkodeissa on liikaa melua, lapsia ei ole aikaa huomioida yksilöllisesti riittävästi, tilaa on liian vähän, päivä on levoton, lasten toiminta keskeytyy ja lapsilla ei ole riittävästi leikkirauhaa*. Ne 15 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 4 ryhmän olevan *jonkin verran liian suuri* (vaihtoehto 3) perustelivat vastaustaan seuraavalla tavalla:

”Pienissä tiloissa isossa ryhmässä työskentely nostaa metelin suureksi, jolloin keskittyminen on vaikeaa. Ryhmien liikuttelu vaatii ”aikaa” → varsinainen toiminta jää vähäisemmäksi yksilöllisyys kärsii”

”Ryhmät kasvaa liian suuriksi kun osa lapsista on 10-15vrk/sopimuksella jolloin käyttömäärä jää liian pieneksi ja lapsia laitetaan lisää.”

Ne 85 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 4 (liite 1) ryhmänsä olevan liian suuri (vaihtoehto 4), perustelivat vastaustaan seuraavalla tavalla:

”Ei riitä aikaa kaikille tarpeeksi. Ääntä liikaa....”

*”- 24-25 lasta ryhmässä kirjoilla vaatii joka päivä 3-4 lapsen poissaolon. Inhottava miettiä ja laskea aamuisin lasten lukua → asenne päivään muotoutuu
- lasten kaverisuhteet kärsivät kun vaihtuvuus suurta”*

”- melu väsyttää”

”Ryhmässä on niin monen ikäisiä lapsia (2-5-v). Pienemmässä ryhmässä jokaisen tekemiset voisi huomioida paremmin”

*”Kaikki tutkimukset 80-luvulta lähtien ovat osoittaneet, että 8 lasta 1-2v. ryhmässä olisi sopiva!! Aikuisia ei riitä! Syliä ym. lapset joutuvat odottamaan, ei uskalla (hiljaisimmat) sanoa kaikkea
Ph =/liikemaailma → ei tehokkuusajattelua!!!”*

”Pienet tilat, kova meteli, aika ja resurssit ei riitä joka lapsen huomioimiseen”

”Vähän tilaa, vähän henkilökuntaa”

*”Ikähaitari liian suuri → tapaturmat
lapset eivät saa tarpeeksi huomiota aikuiselta, kun ei ole aikaa kuunnella.
liikaa lapsia → liian vähän aikaa toiminnalle.”*

”Varsinkin iltapäivisin (lapset tulevat tänä vuonna ipväpainotteisesti) kun aamuvuorolainen on lähtenyt kotiin, on hikistä ja kiireistä hoitaa vaipatus, leikinohjaaminen ja ulospukeutuminen (ryhmässä liikaa autettavia alle 3v) Jos vielä joku pois, ei kanttia lähteä ulkoilemaan.”

”ikäjakauma on liian suuri, erityisesti pienten 1-2v päivähoito isossa ryhmässä ei ole pienelle lapselle soveliaista. Liikaa aikuiskontakteja, liikaa lapsia. Myös isojen toiminta keskeytyy. Omahoitajamalli mahdollistaa hetkeksi päivisin pienryhmän, mutta päivästä tulee helposti kuitenkin liian levoton.. Lisäksi yleistyneet E-päivät (10-15pv hoitopäivää/kk) tekevät ryhmäytymisen vaikeaksi.”

”Syksyllä 25, nyt 24 lasta samassa ryhmässä jossa ei jakotiloja (hyviä leikkipaikkoja) vaikka kuinka kehiteltäisiin on liikaa. Vaikka lapset vain leikkivät, meteli nousee, korvia särkee, lapset levottomia kun ei leikkirauhaa.”

”Liian suuri määrä lapsia!”

Yhdysvaltalaisen tutkijaryhmän tutkimuskoonnissa on todettu ryhmäkoon vaikuttavan merkittävästi hoitajan toimintaan. Mitä enemmän lapsia perhepäivähoitajalla on hoidettavanaan, sitä vähemmän hänen toiminnassaan on havaittu herkkyyttä lasten tarpeille ja tunteille, lasten tarpeisiin vastaamista, positiivista vuorovaikutusta ja sitoutumista yksilölliseen vuorovaikutukseen. Suurissa ryhmissä hoitajan ajan on todettu menevän paljolti lasten toiminnan kontrolliin ja rajoittamiseen. (NICHD Early Child Care Research Network 1996, 269-306.)

Taulukosta 2 ja kyselylomakkeen (liite 1) vastauksista kohtaan 4 selkenee opinnäytetyöni kyselyyn osallistuneiden päiväkodin työntekijöiden pitävän lapsiryhmänsä kokoa selkeästi liian suurena. Meneekö päiväkotien työntekijöiden aika suurissa ryhmissä väistämättä liiaksi lasten toiminnan kontrolliin ja rajoittamiseen ilman

riittävää herkkyyttä ja mahdollisuutta positiiviseen vuorovaikutukseen lasten kanssa? Onko työntekijöillä päiväkotien suurissa ryhmissä mahdollisuutta huomioda lasten tarpeita ja tunteita riittävästi lapsen positiivisen kehityksen kannalta?

Ryhmän koko sekä henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku, eli aikuisten määrä suhteessa lapsiryhmän kokoon, ovat seikkoja, jotka on todettu varhaiskasvatuksen tutkimuskoonneissa (NICHD Early Child Care Research Network 1996) selkeästi keskeisiksi tekijöiksi laadun määrittäjinä. Tutkimuksissa (Phillips 1987) suhdeluku määritteli keskeisesti mm. lasten verbaalisen ilmaisun määrää sekä lasten sitoutumista leikkiin. Edellisten lisäksi suhdeluvun on todettu vaikuttavan erityisesti alle kolmivuotiaisiin lapsiin siten, että ryhmässä, jossa aikuisia oli vähemmän, lapset olivat useammin apaattisia ja poissa tolaltaan ja aikuiset käyttivät enemmän aikaa kurinpidollisiin toimiin. (Hujala ym.1999, 86–87.)

Niirasen (1987) esittelemässä ruotsalaistutkimuksessa (Cederblad & Höök 1980) havaittiin aikuinen-lapsi suhdeluvulla olevan merkitystä sekä lasten että aikuisten käyttäytymiseen. Tutkimuksessa todettiin henkilöstön lisäämisen vähentävän lasten käyttäytymishäiriöitä ja ahdistuneisuutta. Lapsista tuli samalla aktiivisempia ja he toimivat enemmän yhdessä. Henkilökunnan poissaolot vähenivät ja asenteet vanhempiin tulivat myönteisemmiksi, samoin vanhempien asenteet henkilökuntaan ja päiväkotiin. (Niiranen 1987, 21.)

Tutkimuksessa (Dunn 1993) *lapsiryhmän koko* on nostettu vielä keskeisemmäksi laadun määrittäjäksi kuin aikuinen-lapsi suhdeluku. Lapsiryhmän koolla ja aikuinen-lapsi suhdeluvulla on paljon samankaltaisia vaikutuksia. Lasten kielellinen vuorovaikutus on vilkasta pienissä ryhmissä, lapset leikkivät paljon mm. roolileikkejä ja lasten on helppo jäädä pieneen päiväkotiin. Pienissä ryhmissä lapset osallistuvat toimintaan esittäen enemmän omia ajatuksiaan, harkiten ja keskittyen puuhiinsa. Pienissä ryhmissä aikuiset eivät keskity pelkästään valvomaan lasten toimintaa, vaan osallistuvat siihen myös itse. (Dunn 1993, 193-226)

Taulukosta 3 käy ilmi, että kaikki opinnäytetyöni kyselyyn vastanneet olivat sitä mieltä, että heidän nykyinen suuri lapsiryhmäkoko vähentää varhaiskasvatuksen laatua päiväkodissa. Kysymykseen numero 5 (liite 1) ”Millainen merkitys suurella lapsiryhmälläsi on mielestäsi varhaiskasvatuksen laatuun?” vastattiin seuraavasti:

Taulukko 3. Lapsiryhmien kokojen vaikutus päivähoiton laatuun

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. suuri ryhmä ei vaikuta laatuun heikentävästi	0 % (0 kpl)	13 kpl
2. suuri ryhmä vähentää jonkin verran laatua	8 % (1 kpl)	
3. suuri ryhmä vähentää paljon laatua	38 %, (5 kpl)	
4. suuri ryhmä vähentää erittäin paljon laatua	54 % (7 kpl)	

1 vastaaja (8 prosenttia) on sitä mieltä, että hänen suuri lapsiryhmänsä vähentää jonkin verran laatua. 92 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että heidän suuri lapsiryhmän koko vähentää laatua paljon tai erittäin paljon. Perusteluina sille, että lapsiryhmän suuri koko vähentää laatua paljon tai erittäin paljon, nousi vastauksissa keskeisesti esiin seuraavia seikkoja: *melutaso nousee liian korkeaksi, päivä on levoton, resurssit eivät riitä, toimintarauha kärsii, ei ole aikaa huomioida lasta yksilöllisesti, päivä koostuu suurimmaksi osaksi perushoidosta (vessatus, pukeminen jne.), aikuisen mieliala on helposti kireä, lapset kohtaavat liikaa vuorovaikutussuhteita ja yli kykyjen menevän sosiaalisuuden vaatimuksen*. Se (8 prosenttia), joka oli vastannut kysymykseen 5 (liite 1) suuren ryhmän vähentävän jonkin verran laatua (vaihtoehto 2), perusteli vastaustaan seuraavalla tavalla:

”Kun lapset ovat eri-ikäisiä, toiminnan suunnittelu on haasteellista ja aina on tunne että ei ehdi eikä toiminta-aikaa ole riittävästi. Toki lapset oppivat myös toisiltaan, isot pienten huomioimista ja pienet isoilta monia asioita, mutta häly ja päivän levottomuus nousevat kokoajan päällimmäiseksi.”

Ne 38 prosenttia, jotka ovat vastanneet (kysymykseen 5) suuren ryhmänsä vähentävän paljon laatua (vaihtoehto 3), perustelivat vastaustaan seuraavasti:

”Kun on liikaa lapsia, on lapset levottomampia eivätkä jaksa hyvin keskittyä. Ryhmissä on kova meteli ja lasta ei ehdi kohdata kovinkaan yksilöllisesti.”

*”-Aikuisohjaavuus lisääntyy kun ryhmä on suuri
- melu
- toimintarauha kärsii
- aikuisen mieliala helpommin kireä”*

"Kyllä vajaalla ryhmällä pystyy paljon paremmin huomioimaan lasta. Ryhmänhallinta pysyy ok, havaintoja pystyy paremmin tekemään pienellä ryhmällä. Riitoja tulee vähemmän pienemmällä ryhmällä. KAIKKI, niin aikuiset kuin lapset jaksavat paremmin kun lapsia on vähemmän + TILAA enemmän"

PS. Pohjoisen pakkaspäivät, jolloin ei päästä ulos (nyt 1,5 viikkoa!!) ovat täydellä ryhmällä AIVAN KAAMEITA. Lyhytjänteiset leikit..."

"Kun lasten ikä on enimmäkseen 1v ja 2v, niin hän tarvitsee todellista aikaa ja rauhaa kasvaa, ei liikoa vuorovaikutussuhteita ja ylikykyjen menevää sosiaalisuutta!!!"

*"Keskittyminen ja yleensäkin ohjaaminen, yhteen lapseen mahdotonta isossa ryhmässä, varsinkin jos on vähän henk. kuntaa
- Hälinä, meteli"*

Ne 54 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 5 (liite 1) lapsiryhmänsä koon vähentävän erittäin paljon laatua (vaihtoehto 4) perustelivat vastaustaan seuraavasti:

"Resurssit eivät riitä"

"Mitä enemmän lapsia, sitä useammalle joutuu huomioinsa jakamaan. Lapsilla liikaa meteliä ympärillä, kun paljon lapsia."

"toiminta ei voi olla lapsilähtöistä, päivä koostuu suurimmaksi osaksi perushoidosta (vessatus, pukeminen jne.)"

"Havainnointi hankaloituu"

"kts. kohta 4 vastaus. Ei voi taata jokaisen turvallisuutta..."

"Liian suuressa ryhmässä on haastavampaa huomioida jokainen lapsi"

Ryhmäkoon vaikutus voidaan ymmärtää, sillä aikuisella on pienen lapsiryhmän kanssa parempi mahdollisuus viettää aikaa yksittäisten lasten kanssa ja oppia tuntemaan hänen intressejään ja oppimisvalmiuksiaan. Tämä on puolestaan perusedellytys lapsilähtöiselle pedagogiikalle. Mielestäni kyselyn (liite 1) vastaukset kohtaan 4 eritoten osittavat etteivät lapsen yksilöllinen huomiointi ja lapsilähtöinen pedagogiikka toteudu päiväkodeissa, joihin kysely tehtiin, riittävällä tavalla hyvän laadun kannalta. (Hujala ym. 1999, 88)

4.3.2 Päivän sujuminen kiireettömästi ja rauhallisesti

Kyselyn kysymyksen numero 6 (liite 1) vastaukset tuovat esille päiväkotien henkilökunnan näkemyksiä päivän sujumisesta kiireettömästi ja rauhallisesti. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista tuo

esille, että lapsen suotuisan kehityksen turvaa rauhallinen kasvuympäristö. Kysymykseen numero 6 (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko siitä näkökulmasta, että päivä sujuu kiireettömästi ja rauhallisesti?”, vastattiin seuraavalla tavalla:

Taulukko 4. Päiväkotipäivän kiireettömyys ja rauhallisuus

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, päivä sujuu yleensä kiireettömästi ja rauhallisesti	8 % (1 kpl)	12 kpl
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä hankaloittaa jonkin verran päivän sujumista kiireettömästi ja rauhallisesti	25 % (3 kpl)	
3. suuri, suuresta ryhmästä johtuen päivä ei suju kiireettömästi ja rauhallisesti useimmiten	67 % (8 kpl)	

Taulukosta 4 selkenee, että 67 prosenttia kyselyyn vastanneista päiväkodin työntekijöistä on sitä mieltä ettei päivä suju kiireettömästi ja rauhallisesti päiväkodeissa useimmiten. Lisäksi vastaukset kysymyksiin numero 5 ja 6 (liite 1) tuovat esille vastaajien mielipiteen siitä, että päiväkodeissa on liikaa melua, liian vähän tilaa ja lapset ovat usein levottomia. Tältä osin valtioneuvoston periaatepäätös lapsen rauhallisesta kasvuympäristöstä jää kyselyyn osallistuneissa päiväkodeissa toteutumatta. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002, 13.)

4.4 Välillisesti ohjaavat tekijät

4.4.1 Henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö

Päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välisellä yhteistyöllä voidaan nähdä olevan ainakin kahdenlaisia tehtäviä. Yhtäältä yhteistyöllä turvataan kasvatuksellista jatkuvuutta kodin ja päivähoidon välillä, mikä edesauttaa lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista. Toisaalta yhteistyöllä voidaan lisätä vanhempien kasvatustietoisuutta ja tukea heitä kasvatuskysymyksissä. Vanhempien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen myös koko toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja päätöksenteossa on viimeisin yhteistyön suuntaus. Lisäksi yhteistyössä on monia vapaamuotoisia ulottuvuuksia, joita tarvitaan keskinäiseen tutustumiseen ja luottamuksen rakentumiseen. (Hujala ym. 1999, 99–100.)

Etenkin lapsen kehitysviivästymän tai vammaisuuden toteaminen tai epäily lisää perheen epävarmuutta, stressiä, ahdistusta, arkipäivän neuvojen ja tiedon tarvetta sekä konkreettisen avun tarvetta. Yhteistyön tavoitteena on lisätä sekä yksilöiden että perheiden tietoja, taitoja, itseluottamusta, ja mahdollisuuksia toimia itsenäisesti ja täysvaltaisesti omassa elämässään. Tämä onnistuu parhaiten vahvistamalla perheen omaa toimintaa ja päätöksentekoa sen sijaan, että syrjäytetään vanhemmat vaikuttajina sekä perheensä ja lapsensa asiantuntijoina. (Hujala ym. 1999, 100–101.)

Opinnäytetyöni kyselyn (liite 1) kysymyksen 13a vastaukset tuovat esille päiväkodin henkilökunnan näkemyksiä siitä millä tavoin kasvatuskumppanuus toteutuisi heidän mielestään laadukkaasti päiväkodeissa. Kysymyksen 13a (liite 1) ”Millä tavoin mielestäsi hyvä laatu näkyy kasvatuskumppanuudessa (vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä)?” vastauksissa nousi keskeisesti esiin seuraavia seikkoja: *vuorovaikutus toimii henkilökunnan ja vanhempien välillä, päivittäiset kuulumisten vaihdot lapsen päivästä, luotettavat ja avoimet välit vanhempien ja henkilökunnan kesken ja varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut henkilökunnan ja lapsen vanhempien kanssa:*

”Joka päivä vanhemmille ehditään kertoa lapsen päivästä. Vasu keskustelut. Vanhemmat tietävät miten lapsella menee pk:ssa.”

*”-vasu keskustelut syksyllä
-päivittäiset kohtaamiset ja kuulumisten vaihto
-mahdollisuus pitää kahdenkeskisiä keskusteluhetkiä tarvittaessa”*

”Reilu puheyhteys, asiat jutellaan ja pohditaan siinä ja silloin kun on tarvis, suunnittelu lapsen hoidosta ja tarpeista heti alkuun, arviointi väliin yms.”

”Päivittäiset jutustelut hakutilanteissa (uutiset tuoreeltaan) sekä lisäksi vasukeskustelut”

”tieto kulkee, toiveet huomioidaan, lapsen päivästä kerrotaan, vasut, voidaan jutella muustakin kuin lapsesta!”

”Hyvät välit, keskustellaan paljon, vanh. kehtaa esittää omia mielipiteitään, me kerromme päivästä ja ehkä ongelmista, ratkaisukeskeinen kommunikointi”

*”-vanhemmat juttelevat ja puhuvat avoimesti, ilmaisevat huolensa, ilonsa yms.
-vuorovaikutus toimii henkilökunnan ja vanhempien välillä”*

”On aikaa keskustella, keskusteluaikaa myös tiimin kanssa, aikaa havainnoida lasta, aikaa toimia rauhassa (siis pelata, leikkiä yms.) lapsen kanssa jotta voi havainnoida.”

”Luotettavat ja avoimet välit. Palautetta joka päivä.”

Leawittin (1995) tutkimuksessa hoitajien ja vanhempien käsitykset yhteistyön merkityksellisyydestä suhteessa toteutetun yhteistyön määrään ja sisältöön olivat ristiriitaisia. Sekä hoitajat että vanhemmat painottivat heille tehdyissä haastatteluissa yhteistyön tärkeyttä ja korostivat nimenomaan päivittäisen kommunikaation merkitystä. Havainnointien perusteella todettiin kuitenkin informaation vaihdon lasta koskevista asioista olevan vähäistä ja rajoittuvan muutama minuuttiin päivässä. (Leawitt 1995 231-245)

Opinnäytetyöni kyselyn vastaukset kysymykseen 13b (liite 1) osoittavat myös, että päiväkotien työntekijät kokevat ryhmänsä koon olevan liian suuren, jotta kasvatuskumppanuus lasten vanhempien kanssa toteutuisi riittävästi. Kysymyksen 13b (liite 1) vastaukset tuovat esille kyselyyn osallistuneiden näkemyksen siitä millä tavoin heidän lapsiryhmänsä koko vaikuttaa kasvatuskumppanuuden toteutumiseen. Kysymykseen 13b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko kasvatuskumppanuutta eli vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ajatellen?” vastattiin seuraavasti:

Taulukko 11. Lapsiryhmän koon vaikutus kasvatuskumppanuuteen

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, kasvatuskumppanuus on riittävää	15 % (2 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, kasvatuskumppanuus on kohtalaista	70 % (9 kpl)	
3. suuri, kasvatuskumppanuuteen pitäisi olla huomattavasti enemmän aikaa	15 % (2kpl)	

Taulukosta 11 selkenee, että 85 prosenttia kyselyyn vastanneista päiväkotien työntekijöistä kokee lapsiryhmänsä koon jonkin verran- tai liian suureksi kasvatuskumppanuuden riittävän toteutumisen kannalta. 15 prosenttia on sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus on riittävää. Keskeisenä puutteena kasvatuskumppanuuden riittämättömälle toteutumiselle vastaajat toivat esiin kysymyksen 13b (liite 1) vastauksissa ajan puutteen keskustella riittävästi päivittäin kaikkien vanhempien kanssa:

”Kaikille vanhemmille ei aina ehdi kunnolla ajan kanssa juttelemaan.”

”Pienillä käydään lasta koskevia kesk./kuulumisten vaihtoa usein → lasten ikä!”

”Vasukeskustelut syksyisin vaativat paljon aikaa ja ruuhkautuvat”

*”Uuvuttavaa, joku kohtuus pitää olla henkilökuntaan kohdistuvissa vaatimuksissa
tai esim. 2 LTO ja 2 LH EI 1 LTO ja 3LH”*

”eri ikäisten lasten vanhemmat tarvitsevat erilaista aikaa”

”Ei ole tarpeeksi aikaa keskustella lasten vanhempien kans.”

*”Mitä enemmän lapsia, sitä vähemmän aikaa per lapsi/vanhempi.
Vähemmän aikaa rauhassa havainnoida ja olla lapsen kanssa,
vähemmän aikaa tukea lasta siinä missä lapsi tarvitsee tukea.”*

4.4.2 Henkilökunnan työssäjaksaminen suhteessa lapsiryhmän kokoon

Varhaiskasvatuksessa jokaisella lapsella on oikeus motivoituneeseen, jaksavaan ja ammattitaitoiseen työntekijään. Useimmilla toimialoilla työn kuormittavuus on lisääntynyt ja vähemmillä resursseilla pitäisi saada aikaiseksi sama työpanos tai jopa enemmän kuin aikaisemmin. Päiväkodeissa ryhmän koko on resurssikysymys. (Mikkola & Nivalainen 2009 84.) Kysymyksen 14 (liite 1) vastaukset tuovat esille päiväkotien työntekijöiden näkemyksiä heidän lapsiryhmän koon vaikutuksesta työssäjaksamiseen. Kysymykseen 14 (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koon vaikutus työssäjaksamiseesi?” on vastattu seuraavasti:

Taulukko 12. Lapsiryhmäkoon vaikutus työssäjaksamiseen

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. lapsiryhmäni koko on sopiva työssäjaksamista ajatellen	0 % (0kpl)	14 kpl (yksi vastaaja on valinnut 2 vaihtoehtoa)
2. lapsiryhmäni koko on jonkin verran liian suuri vähentäen työssäjaksamista jonkin verran	43 % (6 kpl)	
3. lapsiryhmäni koko on liian suuri ja vähentää työssäjaksamista	57 % (8kpl)	

Taulukko 12 osoittaa, että 57 prosenttia kyselyyn vastanneista katsoo ryhmänsä suuren koon vähentävän työssäjaksamista ja 43 prosenttia katsoo ryhmänsä suuren koon vähentävän jonkin verran työssäjaksamista. Yhdenkään vastaajan mielestä lapsiryhmän koko ei ole sopiva työssäjaksamista ajatellen. Keskeisinä perusteina sille, että suuri ryhmä

vähentää työssä jaksamista vastaajat tuovat esiin päiväkotien *melun, kiireen, työn fyysisen rasituksen ja lasten keskinäiset konfliktit*. Näiden vastausten pohjalta kysymykseksi nousee millä tavoin päiväkotien työntekijöiden alentunut työssä jaksaminen vaikuttaa varhaiskasvatuksen hyvän laadun toteutumiseen?:

”Monesti on työpäivän jälkeen väsynyt jos on ollut meluisa päivä, jolloin lapsia paljon ja levottomampaa”

”-Melu väsyttää

-koko ajan organisointi ärsyttää

-jatkuva tuntosarviolo väsyttää → aika väsynyt kun pääsee kotiin”

”Vaatii kyllä aikaste palijo!!! Lomapäivät ei tule koskaan liian aikaisin!”

” 17 lapsen (1-2v.) hoito (Fyys. rasitus!) on raskasta. Kaikki tarv. apua joka tilanteessa!

”Varsinkin kun 80-luvulla oli pienemmät ryhmät. On menty takapakkia!! Silloin Ov. olivat kahden paikalla. Sekä ryhmä oli 12 lasta ei 13 varmuuden vuoksi, jos joku pois. Fyysinen kuormittavuus > ikä hoitajalla ☺”

”koko aikainen meteli, lasten väliset konfliktit, kiire”

”edelleen lasten ikään liittyen”

”Työaika ei yksinkertaisesti riitä siihen mitä vaaditaan. Onko tarkoitus tarjota turvallinen hoitopäivä vai kirjoittaa raportteja hyllyihin/kaupungin nettisivuille yms. Keskustelut vievät hirveästi aikaa ja resursseja, ovat toki tuiki tarpeellisia, kuten toiminnan suunnittelukin, mutta vaatisivat vastaantuloa myös työnantajalta, esim. lisää suunnitteluaikaa + henkilökuntaa.”

4.5 Prosessitekijät

4.5.1 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus hoitotilanteisiin

Kyselylomakkeen (liite 1) vastaukset kohtiin 7-9 tuovat esille ryhmäkoon vaikutusta hoitoon ja huolenpitoon päiväkodeissa: uloslähtöön, ruokailutilanteisiin ja lepotilanteisiin. Ulkoilu kuuluu vahvasti suomalaisen varhaiskasvatuksen traditioon. Suomen ilmasto ja säätilojen vaihtelu tuovat arkeen valtavan määrän erilaisia vaatteita ja varusteita. Jos päivähoidossa halutaan ulkoilla kaksi kertaa päivässä tulee uloslähdön olla kaikille inhimillinen tilanne. Uloslähtö toistuu kaksi kertaa päivässä, 10 kertaa viikossa, 40 kertaa kuukaudessa ja yli 400 kertaa vuodessa. Hyvän laadun kannalta ei ole merkityksetöntä miten uloslähtötilanteet päiväkodeissa sujuvat. (Mikkola &

Nivalainen 2009 40.) Hyvän laadun tekijöinä uloslähtötilanteissa kyselyyn vastanneet päiväkotien työntekijät näkivät *kiireettömyyden, pienryhmällä toimimisen, kannustamisen lapsen omatoimiseen pukemiseen, positiivisuuden, sen, että työntekijän voi säilyttää oman kärsivällisyytensä ja kiireettömyytensä, turvallisuuden ja sen, etteivät lapset joudu odottamaan ulkovaatteissa liian kauan:*

”Turvallisuus, kiireettömyys, oppimistilanne, tarvittava vaatetus”

”Jokaiselle rauhallinen tahti, ei samassa tilassa liikaa lapsia, voi jutella ja ohjata samalla ja säilyttää oman kärsivällisyytensä ja kiireettömyytensä”

”kiireettömyys, positiivisuus, lasten yksilöllinen huomiointi, jämäkkyys, aikataulun hyvä suunnittelu, omatoimisuuden tukeminen. Tärkeä tilanne!”

”Pienryhmällä toimiminen: pukemiseen aikaa, jaetaan pukijoita eri huoneisiin. Lapset eivät joudu odottamaan ulkovaatteissa liian kauan ulospääsyä. odottelu on mukavaa = lauletaan yhdessä.”

Kysymykseen 7b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko uloslähtötilanteissa?” vastattiin seuraavasti:

Taulukko 5. Lapsiryhmän koko uloslähtötilanteissa

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, uloslähtötilanteet sujuvat yleensä	27 % (4 kpl)	15 kpl (kaksi vastaajaa on ympyröinyt 2 eri vaihtoehtoa ja perustellut kyseisen valintansa)
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä vähentää uloslähtötilanteiden sujuvuutta jonkin verran	33 % (5 kpl)	
3. suuri, suuri ryhmä vähentää uloslähtötilanteiden sujuvuutta erittäin paljon	43 % (6 kpl)	

Taulukko 5 tuo esille, että kyselyyn vastanneista 27 prosenttia pitää ryhmänsä kokoa sopivana uloslähtötilanteiden sujuvuutta ajatellen. 33 prosenttia pitää ryhmän kokoa jonkin verran liian suurena ja 43 prosenttia kokee suuren ryhmänsä vähentävän uloslähtötilanteiden sujuvuutta erittäin paljon. Ne 27 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 7b vaihtoehdon 1 (lapsiryhmä on sopivan kokoinen ja uloslähtötilanteet sujuvat hyvin yleensä), toivat vastauksiensa perusteluissa esille pienellä ryhmällä toimimisen mahdollisuuden uloslähtötilanteissa:

”koska porrastamme ne”

”Puetaan 4-5 → 1 aikuinen menee pukemaan, yli 7-8 lasta kun hän tulee ja ottaa lapset ulos.”

”ryhmä on jaettu kahtia, isot ulkoilevat eriaikaan kuin pienet”

”vaihtoehto 1) jos lapsia on poissa tai ryhmä on puolitettu, tilanne on hyvä. Jos taas puolitus ei mahd., vaihtoehto 3) hälinää hulinaa, vaatteet monesti sekaisin”

Ne 33 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 7b vaihtoehdon 2 (ryhmän koko on jonkin verran liian suuri ja hankaloittaa uloslähtötilanteiden sujuvuutta jonkin verran) perustelivat vastaustaan siten, että *uloslähtötilanne on usein meluinen ja kiireinen:*

”Kun lapsia on liikaa, uloslähtö on meluisampaa ja kiireisempää”

”Lapset ovat kaikki alle 3v. (17kpl). Tarvitsevat henk. koht. apua paljon! Tilanne usein kiireinen/levoton.”

Ne 43 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 7b vaihtoehdon 3 (ryhmä on suuri ja vähentää uloslähtötilanteiden sujuvuutta erittäin paljon) perustelivat vastaustaan mm. siten, että *pukeminen vie liikaa aikaa, ensimmäiset lapset ehtivät kylmettyä ennen kuin kaikki ehtivät ulos ja on olemassa tapaturmavaara:*

”vie liikaa aikaa → pois toiminnasta, talviaikaan ensimmäiset lapset ehtivät kylmettyä, kun viimeiset vasta tulevat ulos. Tapaturmavaara.”

”jos joku on pois” (muussa tapauksessa vaihtoehto 1)

”Jos yrittää em. tavalla lähteä ulos, aikaa menee hirveästi. Jos aikoo ennen lounasta käydä ulkona ja hoitaa pukemistilanteet rauhassa, on pukeminen aloitettava todella aikaisin.”

Mielestäni vastaukset perusteluineen osoittavat ettei suurimmassa osassa kyselyyn osallistuneissa päiväkodeissa uloslähtötilanteet suju hyvän laadun kannalta riittävällä tavalla.

Ruoka merkitsee ihmiselle ravinnon saannin lisäksi muutakin. Ruokailu tuottaa lapselle parhaimmillaan mielihyvän, turvallisuuden ja yhdessäolon tunteita. Päivähoidossa valvonta-ateria tarkoittaa sitä, että aikuinen ruokailee samassa pöydässä lasten kanssa. Hän opettaa pöytätapoja, ohjaa keskustelua ja osallistuu siihen. (Mikkola & Nivalainen 2009 44–45.) Kyselylomakkeen (liite 1) vastauksista kohtaan 8a selkenee, että kyselyyn vastanneet päiväkotien työntekijät pitävät hyvän laadun tekijöinä lapsiryhmän ruokailutilanteissa seuraavia seikkoja: *kiireettömyys, ei likaa melua, mukava tunnelma, kannustava asenne lapsen opetellessa syömään:*

”Lapset saavat ruokailla rauhassa ja meteli ei nouse liian isoksi.”

*”Tarpeeksi monipuol. hyvää ruokaa.
Vähän lapsia (max 12) ja kiireetön ilmapiiri”*

*”-ruokarauha
-melutaso alhaalla
-aikuiset syövät lasten pöydässä”*

”Oikeat ruokailutavat, kiireettömyys, kohteliaisuus”

*”Ruokarauha!! Maukas ruoka. Väsyneille ensin. Mukava tunnelma.
Kiireettömyys”*

*”Oma pöytä + oma aikuinen (vielä kun ois äänieristys) ja voi kun sais
voit, leivät, maitopurkit ja salaattikupit jokaiseen pöytään niin ei tartsis
pomppia kuin Duracecpupu”*

*”hyvä, positiivinen, kannustava asenne lapsen syömisessä opettelussa.
Aikuinen on esimerkki ja syömisestä pitää tulla lapselle mukava asia”*

Kysymykseen 8b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko ruokailutilanteissa?”
vastattiin seuraavasti:

Taulukko 6. Lapsiryhmän koko ruokailutilanteissa

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, ruokailutilanteet sujuvat hyvin yleensä	8 % (1 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, ruokailutilanteet ovat jonkin verran rauhattomia	61 % (8 kpl)	
3. suuri, ruokailutilanteet eivät suju rauhallisesti ja kiireettömästi	31 % (4kpl)	

Taulukosta 6 selkenee, että kyselyyn vastanneista 8 prosenttia pitää ryhmänsä kokoa sopivan kokoisena ruokailutilanteiden hyvän sujumisen kannalta. 61 prosenttia vastaajista pitää ryhmänsä kokoa jonkin verran liian suurena ja ruokailutilanteita jonkin verran rauhattomina. 31 prosenttia on sitä mieltä, että lapsiryhmän suuren koon vuoksi ruokailutilanteet eivät suju rauhallisesti ja kiireettömästi. Ne 92 prosenttia, jotka pitävät ryhmänsä kokoa jonkin verran - tai liian suurena ruokailutilanteissa perustelevat vastaustaan keskeisesti sillä, että *melutaso nousee liian korkeaksi ruokailutilanteissa ja yhdellä aikuisella on liian monta autettavaa*. Mielestäni vastaukset osoittavat, että

lapsiryhmän koko on kyselyyn osallistuneissa päiväkodeissa selkeästi liian suuri kiireettömän ja turvallisen – laadukkaan ruokailun sujumiselle:

*”-juttelu välillä äänekestä
-aikuisilla oma pöytä → aikuisten ääni nousee kun ohjeistaa lapsia”*

”yhtä aikuista kohti liian monta pientä syöjää, lapset huutavat yhtä aikaa (lisää ruokaa jne.) aikuiset istuvat lattian rajassa lasten tuoleilla ja syövät kyyryssä.”

”Aikuiset syövät samalla, lapsia 4-5/ pöytä. Autettavia monta. Lapset matkivat toisiaan. Vanhemmat eivät opeta pöytätapoja, vaan olettavat sen päiväkodin tehtäväksi?? Osa nukkuu pöytään, kun pitkät päivät”

”On omat pöydät neljälle porukalle, mutta ääntä riittää! Jos joku on pois, sijoitetaan ’orpoja’ muille tai syövät kauko-ohjauksella”

”samassa tilassa eri-ikäisten lasten syöminen on eritahtista ja tarvitsevat erilaista ohjaamista”

”Kun 24 lasta ja kolme aikuista ruokailee samassa tilassa, ääntä syntyy vaikka vain keskustellaan. Lapset joutuvat odottamaan vuoroansa kauan, mikä taas aiheuttaa levottomuutta.”

”Liikaa lapsia yhteen huoneeseen. Jokainen syö eri aikaan.... Paljon autettavia!”

Alle kouluikäinen lapsi ei vielä osaa itse säädellä vireystilaansa tai tunnistaa väsymystään ja tarvitsee siksi aikuista säätelemään ympäristön virikkeitä. Kun lapsi saa nukkua riittävästi ja herätä omia aikojaan, hän nousee sängystä hyväntuulisena, energisenä ja virkistyneenä. (Mikkola & Nivalainen 2009 46.) Hyvänä laatuna päiväunitilanteissa kyselyyn (liite 1) vastanneet päiväkodin työntekijät näkivät keskeisesti seuraavia seikkoja: *rauhallinen ilmapiiri, mukava tunnelma, aikuisen aika ja huomiointi lapselle (uneen silittäminen), pieni ryhmä, riittävästi tilaa lasten sängyille:*

”Nukkari ei tule LIIAN täyteen nukkujia, nukkumaanmeno sujuu rauhallisesti ja lapset rauhoittuvat peteihinsä.”

”Rauhallinen (kiireetön) ilmapiiri. Tarpeeksi aikuisia. Hyvän kokoinen lepötila, hyvälaatuiset sängyt!”

*”-Rauhallinen ja rento ilmapiiri
- sadun luku
-joka lapselle oma sänky*

”Rauhallisuus, jokaisen lapsen huomioiminen päiväunien aikaan. silitys, peittely tms. Mahd mukaan lapsen ja perheen kuuntelu unirytmissä”

”Rauhallisuus, oma sänky, riittävän pitkät unet lapsen ikään nähden. Aikuisen läsnäolo (silittäminen)”

”Ei pakkonukutusta, kunhan levähtää ja kuuntelee laulua ja satua. Mahd. paljon yksilöll. huomiota, silitys...peittely...vierihoito jne... Hädän tullen syliä!”

”Erityisesti tässä hetkessä on mahdollisuus huomiointiin, hellyyteen ja pieniin juttuhetkiin. Satujen lukeminen, musiikin kuuntelu, rauhoittuminen, riittävä lepo on ehdottoman tärkeää lapselle.”

”Että olisi pieni ryhmä, koska vain silloin aikuisilla on aikaa ja mahdollisuus rauhoittaa tilanne, lapset rauhoittuvat sitä paremmin mitä pienempi ryhmä. Hyvä ilmanvaihto myös aika oleellinen asia, mutta yleensä puuttuu.”

Kysymykseen 9b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko lepotilanteissa (päiväunet)?” vastattiin seuraavasti:

Taulukko 7. Lapsiryhmän koko lepotilanteissa

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, päiväunet sujuvat hyvin yleensä	15 % (2 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä aiheuttaa jonkin verran hankaluuksia päiväunien sujumiseen	69 % (9 kpl)	
3. suuri, suuri ryhmä heikentää päiväunien sujuvuutta erittäin paljon	15 % (2kpl)	

Taulukosta 7 selkenee, että 15 prosenttia kyselyyn (liite1) vastanneista on sitä mieltä, että lapsiryhmän koko on sopiva ja päiväunet sujuvat hyvin yleensä. 70 prosenttia on sitä mieltä, että ryhmä on jonkin verran liian suuri ja aiheuttaa jonkin verran hankaluuksia päiväunien sujumiseen. 15 prosenttia on sitä mieltä, että ryhmän koko on niin suuri, että se heikentää päiväunien sujuvuutta erittäin paljon. Ne 15 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 9b (liite 1) vaihtoehdon 1 (ryhmä on sopivan kokoinen ja päiväunet sujuvat hyvin yleensä) perustelivat vastaustaan siten, että *tunnelma on rauhallinen ja ryhmässä on hyvät sängyt:*

”hyvät sängyt → saa monta lasta nukutettua yhtä aikaa”

”Ainoa ongelma on lapsi, joka herättää muita äänellään. Kaikki nukkuvat tavallisesti. Aikuinen aina läsnä. Rauhallinen tunnelma. Tuutulauluja.”

Ne 70 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 9b (liite 1) vaihtoehdon 2 (ryhmä on jonkin verran liian suuri ja aiheuttaa jonkin verran hankaluuksia päiväunien sujumiseen), perustelivat vastaustaan keskeisesti siten, että *nukkumahuoneessa tila käy ahtaaksi, ryhmä on liian suuri ja lapsilla on usein tilanteita, jotka vaativat kasvattajalta erityistä huomiota nukkumahuoneessa:*

”Sänkypaikkoja ei riitä, patjoilla joutuu osa nukkumaan. Tila menee niin ahtaaksi ettei ole kovinkaan ”happirikas ilma”.

”Tosi suuri ryhmä, mutta lapsiraukat sopeutuu! Lähes joka päivä jollakin lapsella joku juttu, joka vaatii erityistä huomiota kasvattajalta juuri nukkarissa.”

”-joka lapselle ei riitä omaa paikkaa → nukkuvat eri paikoilla eri päivinä → jotkut nukkuvat patjalla”

”Pieni huone, on vierä vieressä sänkyjä, tila käy ahtaaksi, joten huoneilma on myös tosi huonoa”

”Meillä ei päiväunia, ei sänkyjä ryhmätiloissa. Jaamme lapset 2 ryhmään ja luemme satuja. Lapset istuvat, koska ei ole millä maata.”

”Kaikille ei sänkyjä, tyynyjä puuttuu sekä täkit”

”Satujen valitseminen haastavaa (1-5v), aina mennään pienten mukaan, unen tarve erilainen.”

Ne 15 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 9b (liite 1) siten, että suuri ryhmä heikentää päiväunien sujuvuutta erittäin paljon (vaihtoehto 3), perustelivat myös vastaustaan *tilan ahtaudella ja sillä, että ryhmä on liian suuri:*

”Yksi huone on aivan täynnä sänkyjä. Yksi herää → kaikki herää!”

”Lapsiryhmä on samankokoinen - liian iso - päivän kaikissa tilanteissa!”

Kun vain 15 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että päiväunet sujuvat hyvin yleensä, kysymykseksi nousee missä määrin päiväkotien työntekijöiden määrittelemät hyvän laadun kriteerit – mm. rauhallinen ilmapiiri, mukava tunnelma, aikuisen aika lapselle – toteutuvat lepotilanteissa päiväkodeissa? Toteutuuko suurissa ryhmissä lapsen kannalta päiväuniaikana riittävän hyvä ilmapiiri, turvallisuuden tunne ja riittävä levon saanti?

4.5.2 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus lasten leikkeihin

Oppimisen tutkimukset korostavat leikin merkitystä pienten lasten oppimiselle; Hujala ym. 1999 tuovat esille esimerkiksi tutkimuksen (Howes & Smith 1995), jossa on todettu

lapsen luovan leikkitoiminnan ja älyllisen toiminnan välillä voimakas riippuvuus. Siten lasten älyllinen kyvykkyys lisääntyy ympäristössä, jossa mahdollistetaan luova leikki ja aikuiset ohjaavat lapsia positiiviseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Leikillä on myös merkitystä lapsen minuuden kehittymiselle ja ystävyysuhteiden rakentumiselle. Hyvät ystävyysuhteet puolestaan lisäävät päiväkodissa viihtymistä. Aikuisen läsnäololla ja ohjauksella on vahva merkitys lasten leikeille etenkin alle 3-vuotiaiden ryhmässä. Osallistumisellaan aikuinen pystyy rohkaisemaan arkoja ja vetäytyviä lapsia. Aikuisen läsnä ollessa leikki pysyy turvallisena ja tarvittaessa aikuinen auttaa lapsia pääsemään eteenpäin konfliktitilanteissa. Aikuisen riittävä läsnäolo ja lasten leikit vahvistavat yhdessä tekemisen perustaitoja, kuten vuorottelua, neuvottelua ja vastavuoroisuutta. Lasten omaehtoisen leikin päiväkodeissa mahdollistavat riittävä leikkiruha ja sopivat tilat. (Hujala ym.1999, 102–103, 139; Mikkola & Nivalainen 2009 46.)

Kyselyyn (liite 1) vastanneet lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat toivat vastauksissaan kysymykseen 10a esille laadukkaan leikin tekijöitä päiväkodissa, joita heidän mielestään keskeisesti ovat: *leikkirauha, riittävän pieni ryhmä, hyvät leikkivälineet, aikuinen leikissä mukana ja jakotilojen käyttö:*

Lapsiryhmä ei ole liian iso eli lapsia pystyy jakamaan pienempiin ryhmiin. Lapsilla on aikaa leikkiä ja kehittää leikkejään. Käytössä myös erilaisia tiloja ja leikkivälineitä.”

*”-pieni ryhmä, virikkeellinen tila
-aika/rauha leikkiä ilman keskeytyksiä
-sopivat välineet”*

*”-leikkirauha
-lasten omien leikkien mahdollisuus
-saako lapsi kuinka paljon leikkiä parhaiden kavereidensa kanssa →
onko aina laadukasta?”*

”-tila, välineet, mahd. käyttää mielikuvitusta, rauhoittuminen”

”Jakotiloja enemmän, jotta lapset eivät häiritse toisten leikkejä”

”Aikuinen lasten tasolla lattialla, ehdottelee leikkiaineita, ideoita, kehittää lasten juttuja, tuo materiaalia, tulkaa toisille lapsille lasta. Leikki pitkäjänteistä, mukava tunnelma.”

”rauhallisuus, aikuisen läsnäolo, sopivat lapset (ikätaaso)”

”Pienryhmätoiminta niin että kaverukset voivat leikkiä yhdessä. Oma tila leikille, tarpeeksi leluja ja aikaa. Aikuisen pitää tajuta leikin tärkeys, mikä ei ole automaattista!”

”Että aikuinen tietää leikin tärkeyden ja kunnioittaa lapsen leikkiä, turvaa leikkitilanteen, havainnoi ja ohjaa tarvittaessa, mutta ei liikaa puutu leikin kulkuun, tiedostaa päivän suunnittelussa, että vapaata spontaania leikkiä on riittävästi.”

”Leikkirauha, leikkiaikaa, leikkivälineitä riittävästi jotta niitä voisi myös vaihdella.”

”Sopiva leikkikaveri, lelut laadukkaita ja tilaa sekä aikaa myös aikuiselta leikille.”

Kysymyksen 10b (liite 1) vastaukset tuovat esille kyselyyn vastanneiden mielipiteet heidän lapsiryhmänsä koon vaikutuksesta lasten leikkien sujuvuuteen. Kysymykseen 10b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko lasten leikkien toimivuuden kannalta?”, vastattiin seuraavasti:

Taulukko 8. Lapsiryhmäkoon vaikutus lasten leikkien toimivuuteen

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, lasten leikit sujuvat hyvin yleensä	0 % (0 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä aiheuttaa jonkin verran konflikteja lasten leikeissä	54 % (7 kpl)	
3. suuri, suuri ryhmä hankaloittaa lasten leikkejä erittäin paljon	46 % (6kpl)	

Taulukosta 8 selviää kyselyyn vastanneiden mielipiteet siitä, millainen on heidän lapsiryhmänsä koko leikkien sujuvuuden kannalta. Kukaan vastaajista ei ollut sitä mieltä, että ryhmä on sopivan kokoinen ja lasten leikit sujuvat hyvin yleensä. 54 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että ryhmä on jonkin verran liian suuri ja aiheuttaa jonkin verran konflikteja lasten leikeissä. 46 prosenttia oli sitä mieltä että ryhmän koko on suuri ja hankaloittaa lasten leikkejä erittäin paljon. Ne 54 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 10 b vaihtoehdon 2 (ryhmä on jonkin verran liian suuri ja aiheuttaa jonkin verran konflikteja lasten leikeissä), perustelivat vastaustaan keskeisesti siten, että *lapsia on liikaa ryhmässä leikkien sujuvuuden kannalta, jakotiloja on vähän, meteli nousee ja leikeissä tulee riitoja:*

”Liikaa lapsia, liian vähän jakotiloja”

”Eri ikäisiä paljon pienessä tilassa. Vähän jakotiloja.”

”Pienet tilat isolle lapsimäärälle → meteli nousee → rauhattomuutta, keskittymisen puute → riitoja”

”Riitoja tulee tilasta, tavarasta, aikuisesta. Pienet sotkee muiden leikkejä.”

”Päivän rytmin paloittelu eri-ikäisten lasten kanssa mahdollistaa jonkin verran leikin syntymisen ja leikkiajan riittämisen, mutta samalla sirpaloittaa päivää. Aina joku ryhmä on tulossa ja menossa.”

”Paljon pikkuväkeä, jokainen tarvitsee vielä ohjausta leikkiin. 1-2-vuotias ei suinkaan ole sosiaalisesti kyvykäs jatkuvaan muitten huomioonottamiseen ja omasta halusta luopumiseen!”

Ne 46 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 10b vaihtoehdon 3 (ryhmä on suuri hankaloittaa lasten leikkejä erittäin paljon), perustelivat vastaustaan keskeisesti seuraavilla seikoilla: *tilaa leikkeihin on liian vähän, leikeissä on liikaa meteliä ja riitoja ja kaikille ei riitä tarpeeksi leikkimateriaalia:*

”Varsinkin iltapäivällä lapsille ei riitä tiloja jakaa. Aikuiset määrittelevät liikaa leikkiä. Aamupäivät sujuvat hyvin silloin kun puolet ryhmästä on ulkona ensin ja klo. 10 vaihto → silloin leikkiaika rajallinen”

”joka päivä joku antaa köniin toiselle, jatkuva meteli ja levottomuus.”

”lapset eivät voi leikkiä rauhassa, meteli nousee kun kaikki leikkivät samoissa tiloissa, huonosti leikkimateriaalia jotta kaikille riittäisi”

Kysymyksen 10a vastaukset (taulukko 8) perusteluineen osoittavat etteivät lasten leikit suju kyselyyn vastanneissa päiväkodeissa kovinkaan hyvin. Tämä herättää kysymyksen missä määrin leikkien huono sujuvuus päiväkodeissa vaikuttaa lapsen oppimiseen, minäkuvaan, ystävyys-suhteiden muodostumiseen, vuorovaikutustaitoihin, neuvottelutaitoihin ja vastavuoroisuuden oppimiseen? Miten lasten leikkien huono sujuvuus vaikuttaa lapsen viihtymiseen päiväkodissa?

4.5.3 Päiväkodin lapsiryhmän koon vaikutus lapsen yksilölliseen huomiointiin

Hujalan ym. (1999) esille tuoman Melhuishin (1993) tutkimuskoonnin mukaan lasten ja aikuisten välinen vuorovaikutus määrittää vahvasti lapsen arkipäivän psyykkistä ja toiminnallista tilaa. Lämpimät ja hyvät suhteet aikuisen ja lapsen välillä vaikuttavat myönteiseen lapsen sosiaaliseen ja emotionaaliseen hyvinvointiin, myös myöhemmällä iällä. Hujala ym. (1999) viittaavat tutkimukseen (Howes & Matheson & Hamilton 1994), jonka mukaan tunteiden osoittaminen, kommunikaatio ja herkkyyys reagoida lasten tarpeisiin ovat aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa tärkeitä tekijöitä,

jotka antavat pohjan myönteiselle kehitykselle, erityisesti älyllisessä ja kielellisessä oppimisessa. Mitä paremmin opettaja tuntee lapset, sitä helpompaa heidän on havainnoida lapsia yksilöllisesti ja tehdä havainnoista johtopäätöksiä. Havainnointi on pohja ja lähtökohta lapsen yksilöllisten tarpeiden ja kehittymistä vaativien alueiden tukemiselle – lapsilähtöiselle ja tavoitteelliselle kasvatustyölle. Lapsilähtöisessä kasvatuksessa kasvatustavoitteet -sisällöt ja -menetelmät johdetaan lapsen yksilöllisistä kehittymisen tarpeista lähtien. Pääpaino on lasten havainnoinnissa, kuuntelemisessa ja lasten elämään tutustumisessa kokonaisuudessaan. Lapsilähtöisyys näkyy päiväkodissa jokaiselle lapselle tehtävässä henkilökohtaisessa kirjallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa, joka tehdään päiväkodin henkilökunnan ja lapsen vanhempien välisenä yhteistyönä. (Hujala ym. 1999 133; Hytönen 2007 99.)

Kysymyksen 12a (liite 1) vastauksissa päiväkotien työntekijät toivat esille mielipiteitään siitä, millä tavoin heidän mielestään lapsen yksilöllisen huomioon otamisen pitäisi toteutua päiväkodeissa laadukkaasti: *aikuiset läsnä ja kiireettömiä, aikuinen antaa huomiota lapselle, lapsi otetaan huomioon yksilönä ja hänen tarpeisiinsa vastataan, riittävän pieni ryhmä, riittävästi aikuisia, aikuiset havainnoivat lapsia ja vanhempien toiveet huomioidaan:*

”Lapsi otetaan huomioon yksilönä ja hänen tarpeensa pystytään toteuttamaan.”

*”-Pienillä ryhmillä
-Riittävästi aikuisia”*

”-lapsia sopivasti ryhmässä”

*”-aikuiset läsnä ja kiireettömiä → kuuntelevat lasta
-aikuiset havainnoivat lapsia ja kirjaavat/keskustelevat havainnoista”*

*”-aik. antaa ”oik. aikaa ja huomiota”! lapselle
- kuuntelu, syli
-hyvä yhteys vanhempiin”*

”aikaa seurata lapsen leikkiä”

”Omahoitaja haastattelee vanhempia huomioiden tavat/toiveet. Havainnoidaan lasta! Katsotaan silmiin, otetaan syliin, tehdään asioita kahden kesken, lauletaan nimilaulua, tehdään asioita lapsen kehitystason mukaan...”

”Tutustutaan lapseen, havainnointi → tieto huomioon suunnittelussa. Lapsi saa tukea, kannustusta, jämäkkyyttä. Henkilökunta juttelee missä mennään”

”Riittävän pienellä ryhmällä lapsen ikä huomioon ottaen”

”Kun aikuinen ehtii jutella, istua viereen, pelata, lukea jne. yhden tai parin lapsen kanssa.”

”Aikaa pitäisi olla jokaiselle lapselle riittävästi. Keskustelua ja kuuntelua. Aikaa yksilölliseen havainnointiin ja merkintöihin.

Kysymyksen 12b (liite 1) vastaukset tuovat vastaajien näkemykset esiin siitä millainen on heidän lapsiryhmänsä koko päiväkodissa lapsen yksilöllistä huomiointia ajatellen. Kysymykseen 12b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko lapsen yksilöllistä huomiointia ajatellen?” vastattiin seuraavasti:

Taulukko 10. Lapsen yksilöllinen huomioiminen lapsiryhmässä

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, ehdin huomioida lapsia yksilöllisesti riittävästi yleensä	0 % (0 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, lapsen yksilöllinen huomiointi on kohtalaista	23 % (3 kpl)	
3. suuri, lapsen yksilölliseen huomiointiin pitäisi olla huomattavasti enemmän tilaa ja aikaa	77 % (10 kpl)	

Taulukosta 10 selkenee ettei kukaan vastaajista ollut sitä mieltä, että ryhmän koko on sopivan kokoinen ja lapsen yksilölliseen huomiointiin on riittävästi aikaa yleensä. 23 prosenttia oli sitä mieltä, että ryhmän koko on jonkin verran liian suuri ja lapsen yksilöllinen huomiointi on kohtalaista. 77 prosenttia oli sitä mieltä, että ryhmän koko on suuri ja lapsen yksilölliseen huomiointiin pitäisi olla huomattavasti enemmän tilaa ja aikaa. Ne 23 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 12b vaihtoehdon 2 (lapsiryhmä on jonkin verran liian suuri ja yksilöllisen huomioinnin olevan kohtalaista), perustelivat vastaustaan seuraavasti:

”Lapsia liikaa, ei ehdi ottamaan huomioon yksilöinä”

”lasten ikäero 1-5v”

Ne 77 prosenttia, jotka vastasivat vaihtoehdon 3 (ryhmä on suuri ja lapsen yksilölliseen huomiointiin pitäisi olla huomattavasti enemmän tilaa ja aikaa), perustelivat vastaustaan keskeisesti siten, että *ryhmän koko on liian suuri, yhdellä aikuisella on liikaa lapsia,*

lapsia ei ehdi havainnoida tarpeeksi, lapsen yksilöllinen huomiointi on hankalaa, pienryhmätoiminta helpottaa yksilöllistä huomiointia:

”Lapsilukumäärä on liian suuri”

”-ei havainnoida ja kirjata läheskään tarpeeksi”

-aamupäivän pienryhmätoiminta helpottaa huomiointia”

-iltapäivät rauhattomampia

-aina ei viesti kulje”

”Liikaa lapsia yhdellä aikuisella”

”Ei toteudu, erittäin hankalaa”

”Liian suuri näin pienelle lapselle!!!”

”Paperitöitä ja raportointia riittää (sihteeri ois kiva!). Päivässä paljon tapahtumia, jotka tulee kirjata. Iso ryhmä koostuu yksilöllisistä lapsista, joilla olisi oikeus tulla huomioiduksi, mutta kuinka? Saavatko esim. kiltit tytöt koskaan huomiota?”

Kyselylomakkeen (liite 1) vastaukset kysymykseen 12b osoittavat selkeästi ryhmäkokojen olevan vastaajien mielestä liian suuria lapsen yksilöllistä huomiointia ajatellen. Tällöin herää kysymys siitä, millä tavoin lapsen yksilöllisen huomioinnin puutteellisuus vaikuttaa lapsen emotionaaliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Toteutuuko päiväkodeissa aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa riittävästi tunteiden osoittaminen, kommunikaatio ja aikuisen herkkyyys reagoida lapsen tarpeisiin, jotka ovat edellytyksiä mm. lapsen älylliselle ja kielelliselle kehitykselle. Onko lapsilähtöiselle havainnoivalle kasvatusajattelulle riittävästi mahdollisuuksia suuressa ryhmässä?

4.6 Vaikuttavuustekijät (opetus- ja toimintatuokioiden sujuvuus suhteessa ryhmän kokoon)

Kuten valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tuo esille, tärkeitä kasvun ja oppimisen tilanteita päiväkodissa ovat lapsen päivään kuuluvat hoito- ja muut vuorovaikutustilanteet, arjen pienet työtehtävät, leikki ja muu lapselle ominainen toiminta. Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritellyt sisältöorientaatiot (matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen, uskonnollis-katsomuksellinen) ovat tiedon perusmuotoja, joiden avulla lapsi hahmottaa ympäröivää

maailmaa. Sisältöjen tehtävänä on tarjota kokemuksia ja ideoita, ja virittää lapsen mielenkiintoa ja uteliaisuutta. Perinteisesti päiväkodeissa jokapäiväiset opetus- ja toimintatuokiot ovat olleet yksi väline lapselle eri sisältöihin tutustumiseen. (Mikkola & Nivalainen 2009 56; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 16, 20)

Kysymyksen 11a (liite 1) vastaukset tuovat esille kyselyyn vastanneiden päiväkotien työntekijöiden näkemyksen siitä, millä tavoin heidän mielestään opetus – ja toimintatuokiot sujuvat laadukkaasti päiväkodeissa. Kyselyyn vastanneet näkivät kysymyksen 11a (liite 1) vastusten perusteella laadukkaana opetus- ja toimintatuokioiden keskeisinä tekijöinä *rauhallisen tilanteen, pienen ryhmän, hyvän suunnittelun ja ammattitaitoisen henkilökunnan*:

”Hyvät tilat, rauhallinen tilanne”

”Pieni ryhmä kerrallaan, hyvä ja rauhallinen tila. Ei häiriötekijöitä.”

*”- pienryhmätoiminta
- kiireetön asenne aikuiselta
- tarpeeksi aikuisia tilanteessa”*

*”hyvä suunnittelu ja ”taito hyppysissä”
-pienet ryhmät, rauhall. tila”*

”sopivan pienet ryhmät”

*”Kuuntelu
Lasten tarpeita & tasoa vastaava”*

”ammattitaito, työkokemus”

”hyvin suunniteltu, pienryhmät, ikätason mukainen”

”suunnittelu, yksilöll. taitojen huomioiminen, tarpeeksi pieni porukka, aikaa useita päiviä, jopa viikkoja, innostava ilmapiiri”

”Koulutettu hlökunta, ryhmän jakamisen mahdollisuus, työskentelyrauha ja – aika”

”Ryhmän koko”

Kysymyksen 11b (liite 1) vastaukset tuovat esille kyselyyn vastanneiden mielipiteen siitä, millä tavoin heidän lapsiryhmänsä koko vaikuttaa opetus- ja toimintatuokioiden sujumiseen. Kysymykseen 11b (liite 1) ”Millainen on lapsiryhmäsi koko opetus- ja toimintatuokioissa (aamupiiri jne.)? vastattiin seuraavasti:

Taulukko 9. Lapsiryhmän koko opetus- ja toimintatuokioissa

Vaihtoehto	Vastaukset	Vastauksia yhteensä
1. sopivan kokoinen, toimintatuokiot sujuvat hyvin yleensä	8 % (1 kpl)	13 kpl
2. jonkin verran liian suuri, toimintatuokiot ovat jonkin verran rauhattomia	61 % (9 kpl)	
3. suuri, toimintatuokiot eivät suju hyvin yleensä	31 % (3 kpl)	

Taulukko 9 tuo esille, että vastaajista 8 prosenttia (1 henkilö) on sitä mieltä, että ryhmän koko on sopiva ja toimintatuokiot sujuvat hyvin yleensä. 61 prosenttia on sitä mieltä, että ryhmän koko on jonkin verran liian suuri ja tuokiot ovat rauhattomia. 31 prosenttia on sitä mieltä, että ryhmän koko on liian suuri ja toimintatuokiot eivät suju hyvin yleensä. Se (8 prosenttia), joka vastasi kysymykseen 11b ryhmän olevan sopivan kokoinen ja toimintatuokioiden sujuvan hyvin yleensä (vaihtoehto 1), perusteli vastustaan seuraavasti:

”Osa porukasta tulee vasta ulkoiltaessa, sakki jaettu pienryhmiin”

Ne 61 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 11b vaihtoehdon 3 (ryhmä on jonkin verran liian suuri toimintatuokioissa), nostivat vastauksensa perusteluissa esiin seuraavia seikkoja: *tarpeen tullen jaetaan lapsia pienempiin ryhmiin, aina ei riitä aikuisia tarpeeksi ryhmän jakamista varten, suuri ryhmä aiheuttaa lapsissa levottomuutta opetus- ja toimintatuokioissa:*

”Tuokio ennen ruokailua. Lapset jaetaan ”isot”, ”pienet”, jos tarvista. Riippuen vetäjästä + ryhmän hallinnasta!”

”Tarpeen tullen jaetaan pienempiin ryhmiin, liian suuret ryhmät aiheuttavat lapsissa levottomuutta”

”Aina ei riitä aikuisia, jotta ryhmiä voisi jakaa pieneksi. Myös tiloja saisi olla lisää.”

”Jos joutuu yksin ja yhdessä tilassa ohjaamaan sekä toteuttamaan tuokion, ei se vastaa kaikkien tarpeita ja toiset taas turhautuvat ”liian helppoon”. Mitä suurempi ryhmä, sitä enemmän myös häiritsevää hälyä.”

”aina ei ole mahdollista jakaa ryhmää”

Ne 31 prosenttia, jotka vastasivat kysymykseen 11b vaihtoehtoon 3 (ryhmän koko on suuri ja toimintatuokiot eivät suju hyvin yleensä) ovat vastauksensa perusteluissa nostaneet esiin seuraavia seikkoja: *kun ryhmä on suuri opetus- ja toimintatuokioissa, lapset ovat rauhattomia ja ilmapiiri on aikuisilla kireä, ja vuorovaikutus lasten kanssa ei ole riittävää:*

”Silloin jos koko ryhmä paikalla

- ei pysty kommentoimaan lasten asioihin

- ilmapiiri kireä aikuisella

- lapset rauhattomia

→ kun puoli ryhmää tai pienryhmä, tuokiot sujuvat laadukkaasti”

Kysymyksen 11b (liite 1) vastaukset mielestäni osoittavat, että pienemmällä ryhmäkoolla opetus – ja toimintatuokioiden laadukkuutta voitaisiin selkeästi parantaa.

5. POHDINTAOSIO

Sosionomi (AMK) koulutus riittävällä määrällä varhaiskasvatuksen opintoja antaa kelpoisuuden lastentarhanopettajana toimimiseen. Opinnäytetyöni tekeminen on syventänyt minulle varhaiskasvatuksen tieto ja -teoria pohjaa laaja-alaisesti ja antanut taitoja lasten päivähoidon laadun monitahoiselle arvioinnille. Tätä kautta se on syventänyt ammatillista osaamistani varhaiskasvatuksessa työskentelyyn. Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset heräsivät mielessäni koulutukseen sisältyvän työharjoittelun yhteydessä. Opinnäytetyöni tekemisen, vuoden kestäneen prosessin aikana, olen kokenut alusta loppuun asti mielekkäänä ja kiinnostavana.

Opinnäytetyöni tulosten keskeisenä johtopäätöksenä on, että kyselyyn vastanneet päiväkotien työntekijät pitävät selkeästi heidän nykyisiä lapsiryhmänsä kokoja liian suurina. Vastaajien mielestä suuret lapsiryhmäkoot vähentävät selkeästi hyvän laadun toteutumista sen eri muodoissa päiväkodeissa. Tehyn päivähoitoselvityksestä (taulukko 1) selkenee, että myöskään henkilökuntaa ei ole ollut aina riittävästi asetusten mukaisesti päiväkodeissa paikalla lapsilukumäärään nähden, joka seikka myös on varhaiskasvatuksen laatua vähentävä tekijä. Jos henkilöstöä olisi päiväkodeissa enemmän, mahdollistaisi se paremmin lapsien jakamisen pienryhmiin päiväkotipäivän aikana. Toisaalta päiväkotien tilat nousevat myös laatukysymykseksi, koska vaikka henkilöstöä olisi riittävästi lasten pienryhmiin jakoa varten, tilaa ei ole aina riittävästi pienryhmätoimintaa varten.

Taulukosta 1 selkenee Keltikangas-Järvisen (2009) esille tuoma huoli suurista lapsiryhmistä päiväkodeissa. Hän tuo esille, että levottomuus, meluisuus ja liialliset sosiaaliset suhteet nostavat lapsen stressiherkkyyden liian korkeaksi, mikä näkyy hänessä aikuisenakin. Sanomalehti Kalevassa puolestaan käytiin keväällä 2010 vilkasta keskustelua päivähoidon laadusta (taulukko 1), jossa keskustelussa päiväkotien työntekijät toivat esille huoltaan suurista lapsiryhmistä. Opinnäytetyöni tulokset mielestäni osoittavat sen, että nämä keskustelun avaukset ovat olleet aiheellisia. Mielestäni uudessa varhaiskasvatuslaissa tulisi säätää maksimikoko lapsiryhmäkoolle päiväkodeissa (taulukko 1).

Opinnäytetyöni tuo esille ristiriidan päiväkotien työntekijöiden määrittelemän hyvän laadun ja sen käytännössä toteutumisen välillä päiväkodeissa. Mielestäni se, millä

tavoin opinnäytetyöni kyselyyn osallistuneet lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat määrittelevät hyvän laadun kriteerejä päivähoidossa, osoittaa suomalaisen päivähoidon työntekijöiden korkeaa koulutustasoa ja tietämystä varhaiskasvatuksesta. Opinnäytetyöni tulokset mielestäni osoittavat selkeästi, että puutteet, joita varhaiskasvatuksessa päiväkodeissa päiväkotien työntekijöiden mielestä on, ovat rakenteellisia. Opinnäytetyöni tutkimustulokset selkeyttävät, että lisäämällä resursseja päivähoidon, päiväkotien lapsiryhmäkokoja saataisiin pienemmäksi. Tätä kautta saataisiin päiväkotien varhaiskasvatustyötä selkeästi laadukkaammaksi.

Opinnäytetyöni on hyödyntämässä kaikkia, jotka ovat kiinnostuneita lasten päivähoidosta, sen laadusta ja päivähoidon laadun kehittämisestä päiväkodeissa. Kun kyselyyn vastasi yhteensä 13 oululaista päiväkodin työntekijää kolmesta eri päiväkodista, on tutkimusaineisto mielestäni riittävän laaja antamaan relevanttia yleistettävissäkin olevaa tietoa oululaisten päiväkotien laadun toteutumisesta. Mielenkiintoista olisi tehdä samantyyppinen tutkimus, joka käsittäisi laajemman joukon oululaisia päiväkoteja. Myös samantyyppinen tutkimus eri kuntiin olisi mielenkiintoista.

LÄHDELUETTELO

Dunn, Loraine 1993. Ratio and group size in day care programs. Child & Youth Care Forum, Vol 22, No 3.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Tammi, Helsinki.

Honkalampi, Tarja & Koskinen, Marja-Kaarina & Leppälampi, Oili 2006. Silmät selässäkin. Tehyn päivähoitoselvitys. Tehyn julkaisusarja B: Selvityksiä 5/2006. Multiprint Oy.

Hujala-Huttunen, Eeva & Estola, Eila (toim.) 1995. Näkökulmia varhaiskasvatukseen. Oulun lastentarhanopiston juhlaulkaisu.

Hujala, Eeva & Parrila, Sanna & Lindberg, Päivi & Nivala, Veijo & Tauriainen, Leena & Vartiainen, Pirkko 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopistopaino.

Hytönen, Juhani 2007. Lapsikeskeisen kasvatuksen ydinkysymyksiä. WSOY, Helsinki.

Kaleva 12.2.2010. Päiväkodeissa paikoin ylisuuria ryhmiä, lukijan kommentti 6.9.2010. Luettu 21.5.2012.

<http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/paivahoidon-uudistusten-pelataan-lykkaantuvan-jalleen/911953>

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2009. HS.fi 28.2.2009. Isot ryhmät aiheuttavat hoitolapsille stressiä ja aggressiota. Luettu 21.5.2012.

http://omakaupunki.hs.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/isot_ryhmat_aiheuttavat_hoitolapsille_stressia_ja/

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2009. Yle, Keltikangas-Järvinen lasten päivähoitosta. Luettu 21.5.2012

http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/keltikangas-jarvinen_lasten_paivahoidosta_37633.html#media=37634

Leawitt, Robin 1995. Parent-provider communication in family day care homes. Child & Youth Care forum. Vol. 24, no:4.

Laki lasten päivähoidosta 36/1973. 19.1.1973/36.

Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2009. Lapselle hyvä päivä tänään – näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen – . Pedatieto, Saarijärvi.

Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 17.6.2011. Luettu 21.5.2012
<http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/hallitusneuvottelut-2011/neuvottelutulos/fi.pdf>

NICHD Early Child Care Research Network. 1996. Characteristics of infant child care: factors contributing to positive caregiving. Early Childhood Research Quarterly. Vol. 11, No 3.

Niiranen, Pirkko 1987. Mikä on laatua lasten päivähoidossa?. Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Päivähoitoasetus 1992/806. 21.8.1992/806.

Säkinen, Salla 2010. Lasten päivähoito 2010-kuntakyselyn osaraportti. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Luettu 18.5.2012
http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr37_11.pdf

Talentia, luettu 20.9.2011. Talentian linjaukset sosiaalihuollon henkilöstön mitoituksesta. Luettu 15.5.2012. http://www.talentia.fi/files/87/Mitoituksen_linjaus.pdf

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisuja 2002:9, Helsinki.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Gummerus, Saarijärvi.

LIITTEET

1. Kyselylomake

Arvoisa vastaanottaja,

Olen sosionomiopiskelija (AMK) Outi Niskasaari Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta. **Olen tekemässä sosionomi (AMK)– tutkintoon sisältyvää opinnäytetyötä liittyen varhaiskasvatukseen. Tavoitteenani on selvittää lapsiryhmän koon merkitystä varhaiskasvatuksen laatuun päiväkodeissa. Kyselylomake on suunnattu päiväkodeissa työskenteleville lastenhoitajille ja lastentarhanopettajille, jotka työskentelevät alle esikouluikäisten lasten ryhmissä. Nyt sinulla on mahdollisuus antaa mielipiteesi lapsiryhmäsi koon sopivuudesta työssäsi.**

Opinnäytetyöni on sen valmistuttua saatavilla Kemi-Tornion oppimiskeskuksessa osoitteessa Valtakatu 22, 94100 Kemi. Opinnäytetyöni ohjaajat yhteystietoineen ovat Sari Halttunen (Sari.halttunen@tokem.fi) ja Leena Viinamäki (Leena.Viinamaki@tokem.fi). Noudatan opinnäytetyössäni tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita ja tietosuojalakia. Kysely tehdään kolmeen oululaiseen päiväkotiin. **Päiväkotien nimiä, joihin kysely tehdään, ei tuoda missään vaiheessa tutkimusta esille. Kyselyyn saa vastata nimettömänä.**

Pyydän teitä vastaamaan kyselyyn 7.2.2012.2012 mennessä. Vastauspaperi tulee palauttaa taukuhuoneen pöydällä olevaan laatikkoon ohessa olevaan kirjekuoreen suljettuna. Kiitän kyselyyn vastaamisesta jo ennakoon ja toivotan mukavaa talvenaikaa! Ohessa pientä purtavaa, ole hyvä! Mikäli haluatte lisätietoja kyselystä yleisemminkin, ottakaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Oulussa 30.1.2012 Outi Niskasaari, (outi.nis@suomi24.fi)

KYSELY PÄIVÄKODIN TYÖNTEKIJÖILLE (alle esikouluikäisten ryhmien lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille)

Ympyröi oikea vaihtoehto:

Työskenteletkö: a) lastentarhanopettajana
b) lastenhoitajana

Vastaa:

Kuinka paljon sinulla on työkokemusta päiväkodissa? _____

1. Kuinka paljon lapsia on lapsiryhmässäsi ja lasten ikä?

lapsiryhmän koko _____ lasta

lasten ikä _____-vuotiaita

2. Millaisia tekijöitä sisältyy päivään, joka sujuu päiväkodissa mielestäsi hyvin?:

3. Millaista on mielestäsi laadukas varhaiskasvatus päiväkodissa?:

4. Millainen on nykyinen **lapsiryhmäsi koko** mielestäsi? (ympyröi mielestäsi sopivin vaihtoehto):

1. enemmänkin lapsia voisi olla
2. sopivan kokoinen
3. jonkin verran liian suuri
4. liian suuri

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

5. Jos ympyröit edellisestä kysymyksestä kohdan kolme tai neljä, vastaa tähän kysymykseen. **Muussa tapauksessa siirry kysymykseen 6.**

Millainen merkitys suurella lapsiryhmälläsi on mielestäsi varhaiskasvatukseen laatuun?:

1. suuri ryhmä ei vaikuta laatuun heikentävästi
2. suuri ryhmä vähentää jonkin verran laatua
3. suuri ryhmä vähentää paljon laatua
4. suuri ryhmä vähentää erittäin paljon laatua

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

6. Millainen on lapsiryhmäsi koko siitä näkökulmasta, että päivä sujuu kiireettömästi ja rauhallisesti?:

1. sopivan kokoinen, päivä sujuu yleensä kiireettömästi ja rauhallisesti
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä hankaloittaa jonkin verran päivän sujumista kiireettömästi ja rauhallisesti
3. suuri, suuresta ryhmästä johtuen päivä ei suju kiireettömästi ja rauhallisesti useimmiten

7. a) Mikä on mielestäsi hyvää laatua päiväkodin lasten uloslähtötilanteissa?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko uloslähtötilanteissa?:

1. sopivan kokoinen, uloslähtötilanteet sujuvat yleensä
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä vähentää uloslähtötilanteiden sujuvuutta jonkin verran
3. suuri, suuri ryhmä vähentää uloslähtötilanteiden sujuvuutta erittäin paljon

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

8. a) Mikä on mielestäsi hyvää laatua päiväkodin lasten ruokailutilanteissa?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko ruokailutilanteissa?

1. sopivan kokoinen, ruokailutilanteet sujuvat hyvin yleensä
2. jonkin verran liian suuri, ruokailutilanteet ovat jonkin verran rauhattomia
3. suuri, ruokailutilanteet eivät suju rauhallisesti ja kiireettömästi

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

9. a) Mikä on mielestäsi hyvää laatua lapsiryhmän lepotilanteissa (päiväunet)?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko lepotilanteissa? (päiväunet):

1. sopivan kokoinen, päiväunet sujuvat hyvin yleensä
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä aiheuttaa jonkin verran hankaluuksia päiväunien sujumiseen
3. suuri, suuri ryhmä heikentää päiväunien sujuvuutta erittäin paljon

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

10. a) Mitä tekijöitä mielestäsi sisältyy siihen, että lasten leikit sujuvat, eli leikki on ns. laadukasta?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko lasten leikkien toimivuuden kannalta?:

1. sopivan kokoinen, lasten leikit sujuvat hyvin yleensä
2. jonkin verran liian suuri, suuri ryhmä aiheuttaa jonkin verran konflikteja(yhteenottoja) lasten leikeissä
3. suuri, suuri ryhmä hankaloittaa lasten leikkejä erittäin paljon

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

11. a) Mitä tekijöitä sisältyy mielestäsi siihen, että opetus- ja toimintatuokioiden laadukkaita?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko opetus- ja toimintatuokioissa (esim.aamupiiri jne.)?:

1. sopivan kokoinen, toimintatuokioiden sujuvat hyvin yleensä
2. jonkin verran liian suuri, toimintatuokioiden ovat jonkin verran rauhattomia
3. suuri, toimintatuokioiden eivät suju hyvin yleensä

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

12.a) Millä tavoin mielestäsi lapsen yksilöllinen huomiointi toteutuu laadukkaasti?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko lapsen yksilöllistä huomiointia ajatellen?:

1. sopivan kokoinen, ehdit huomioida lapsia yksilöllisesti riittävästi yleensä
2. jonkin verran liian suuri, lapsen yksilöllinen huomiointi on kohtalaista
3. suuri, lapsen yksilölliseen huomiointiin pitäisi olla huomattavasti enemmän tilaa ja aikaa

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

13. a) Millä tavoin mielestäsi hyvä laatu näkyy kasvatuskumppanuudessa (vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä)?:

b) Millainen on lapsiryhmäsi koko kasvatuskumppanuutta eli vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ajatellen?

1. sopivan kokoinen, kasvatuskumppanuus on riittävää
2. jonkin verran liian suuri, kasvatuskumppanuus on kohtalaista
3. suuri, kasvatuskumppanuuteen pitäisi olla huomattavasti enemmän aikaa

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

14. Millainen on lapsiryhmäsi koon vaikutus työssäjaksamiseesi:

1. lapsiryhmäni koko on sopiva työssäjaksamista ajatellen
2. lapsiryhmäni koko on jonkin verran liian suuri vähentäen työssäjaksamista jonkin verran
3. lapsiryhmäni koko on liian suuri ja vähentää työssäjaksamista

Perustele vastaustasi, kerro lisää:

Kiitos vastauksestasi!